

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Efterretninger

om

det von Westenske Institut

fra dets Stiftelse til nærværende Tid.

Indbydelseskrift

til

den offentlige Examen i Juli 1840

af

V. A. Borgen,

Skolens Bestyrer.

Kjøbenhavn.

Trykt i J. G. Salomons Bogtrykkeri.

1840.

Et og fyrgetyve Aar ere forløbne, siden det von Westenke Institut blev stiftet. Mange Mænd, som nu virke i hæderlige Stillinger i Samfundet, have der modtaget deres første Dannelse; mange have som Lærere ved Dygtighed og Nidkærhed bidraget til at hævde Institutet Plass blandt Landets bedre Skoler. For dem, hvis Grindringer saaledes paa denne eller hiin Maade ere knyttede til Skolen, vil det uden Tvivl være kjærkomment paa et Sted at see de Efterretninger samlede, der endnu kunne tilvejebringes fra dens første Periode. For altsaa hos tidligere Disciple og Lærere at opfriske Mindet om deres Forbindelse med Institutet og bede dem ikke at ansee denne for brudt, fordi Bestyrelsen er gaaet over i andre Hænder, men at overføre paa den nye Skole de velvillige Følelser, de muligen maatte være for den gamle; men tillige for at bidrage mit til, at der kan tilflyde den foregaaende Bestyrelse, navnlig den endnu levende Cancelliraad v. Westen, den Anerkjendelse, hans gavnrige Virksomhed i en saa lang Række af Aar fortjener, — har jeg troet at burde skikke en Beretning om Institutets tidligere Liv forud for det Regnskab, jeg anseer det for min Pligt at aflægge for den Tid, hvori jeg deels i Forening med nuværende Rector K. G. Nielsen deels alene har ledet Skolens Anliggender. Biskop vil denne Beret-

ning paa Grund af de forhaandenværende Materialiers*) Ufuldstændighed bliver kort og i visse Henseender høist mangelfuld, men dog uden Tvivl tilstrækkelig til at give en Forestilling om Institutets daværende Standpunkt.

I Begyndelsen af Mæret 1799 bekendtgjorde de trede Herrer J. C. v. Westen**), N. Brendstrup og S. Niisson en „Plan til et Underviisnings Anstalt“, hvori de, efter at have omtalt Privatunderviisningens Beføstelighed, udtalte den Hensigt at oprette en Skole, „hvor ikke alene den tilkommende Videnskabsmand, men ogsaa Handelsmanden og Haandværkeren kunde vorde dannede.“ Om de Grundsætninger, hvorefter Underviisningen skulde ledes, taler Planen intet; kun siges der i Almindelighed, „at der,

*) Disse bestaae i: 1) Concept til en Indberetning til Universitetsdirectionen for 1806 (den første, der er indgiven); 2) 9 Indberetninger in originali, nemlig for 1819, 1822, 1823, 1825, 1826, 1829, 1830, 1832, der alle ere censformige og meget korte, da de kun angive Discipeltallet, Klasseinddelingen, de læste Bøger og Lærernes Navne, og kun omtale de studerende Klasser; 3) Examensprotokollerne for 1799—1806, 1808—1811, 1820—1832. For 8 Aar (1807 og 1812—1818) savnes altsaa enhver mulig Efterretning; 4) en Præmieprotokol for 1800—1808; 1807 mangler; overhovedet synes i dette Aar slet ingen Examen at være holdt, rimeligviis paa Grund af den almindelige Forsyrrelse. 5) en Censurprotokol fra 1822 til 1824.

**) — „efter i hened 9 Aar at have givet Underviisning i flere af Stadens Instituter for Dreng, navnlig Skole-Inder-Institutet under Bestyrelse af Etatsraad Paulli, Prof. Løbe og Biskop Birch, samt det Schouboisse og Basjedowse“ — som det hedder i en senere Skrivelse.

hvad Læremethoden angaaer, skal holdes en streng Middeivej mellem gamle og nye Yderligheder." Derimod angives „til Underretning for Forældre og Formyndere“, det Maal, Skolen havde sat sig med Hensyn til Underviisningens Indhold og Omfang ved „at udsætte de Sprog og Videnskaber, som skulde foredrages.“ Disse ere efter Planens Ord følgende:

A. I de studerende Klasser:

1) Latin begyndes med Vadens Grammatik og Gedikes Læsebog; derfra gaaes over til Cornelius og saaledes videre, indtil de vigtigste og nødvendigeste af Catioms Prosaister og Digterværker ere igjennemgaaene; tillige anføres de til med Færdighed at udtrykke sig skriftligt over opgivne Materier. 2) Græsk begyndes med Golii Grammatica og Gedikes Læsebog; derfra skrives over til Plutarch de educatione puerorum, Xenophon, Herodot, nogle Bøger af Homer og det nye Testamente. 3) Hebraisk. Begyndelsesgrundene heraf meddeles dem, som maatte bestemme sig for Theologien. 4) Dansk læres grammatikalsk, og de Modnere anføres til Udarbejdelser i Modersmaalet over opgivne Themata. 5) Fransk læres saa meget, at de med Færdighed kunne læse en Prosaiker. 6) Tydsk ligeledes. 7) Religion og Moral foredrages overeensstemmende med Christendommens Grundfætninger. 8) Historien, saavel den ældre som den nyere, efter Galettis Haandbøger. 9) Geographi ligeledes. 10) Regning og Mathematik. 11) Astronomi efter Prof. Bugges Haandbog. 12) Kalligraphi. 13) Naturhistorie efter Funke. 14) Endelig anføres de mod

Enden af deres Skolegang til rigtig Declamation, der er saa nødvendig for den offentlige Embedsmand.

B. I de ustuderende Klasser:

1) Dansk, ikke blot ved Øvelse, men grammatikalisk; tillige anføres de til skriftlige Udarbejdelser over dette eller hiint. 2) Fransk. I de nedre Klasser igjennemgaaes Gedikes Læsebog, men i den øverste Klasse de skjønneste Steder af Noltes Handbuch der französischen Sprache; videre anføres de til skriftlige Udarbejdelser og Taleøvelser, hvortil det Basedowske Elementarværk lægges til Grund. 3) Engelsk. I de mindste Klasser gjennemgaaes deels Gedikes Læsebog deels Campes Robinson, men i den øverste Klasse de skjønneste Steder af Ryhnes Handbuch der englischen Sprache; ligeledes anføres de til skriftlige Udarbejdelser og Taleøvelser efter forebemeldte Basedowske Elementarværk. 4) Tydsk ligesom det franske og engelske Sprog. 5) Religion og Moral efter Christendommens Grundfæstninger. 6) Historie, især den nye, efter Galletti. 7) Geographi i Forbindelse med Statistik efter Bruns geographisches Handbuch in Hinsicht auf Handlung und Industrie; videre den mathematiske Geographi. 8) Arithmetik, Geometri og om muligt den anvendte Mathematik. 9) Kalligraphi. 10) Naturhistorie efter Funke i Forening med Technologi efter samme Forfatter. 11) Declamationsøvelser.

Resten af Planen meddeler nogle disciplinariske Bestemmelser, Fastsættelse af Honoraret, m. m., hvortil slutelig knytter sig Indbydernes Forsikkring „at ville give

deres Underviisnings Anstalt al den mulige Guldkommenhed, som Tidernes Lary maatte kunne medføre."

Skjøndt denne Indbydelse saaledes indeholder en efter den inærværende Tids Maalestok temmelig løs Angivelse af Skolens Formaal, og endnu sparsommere udtaler sig om Midlerne, hvorved dette forventedes opnaaet, fandt den dog en velvillig Modtagelse, rimeligviis paa Grund af Indbydernes Personlighed, der maac antages ved tidligere Virksomhed i Underviisningsfaget at have gjort sig bekendte som dygtige Mænd. Allerede den 15de Mai 1799 kunde derfor Skolen aabnes med et Antal af 28 Disciple, af hvilke kun 6 hørte til den studerende Afdeling. Dog varede det ikke længe, inden dette Antal blev meget forøget, saa at det Aaret efter var steget næsten til det Dobbelte. Hvorledes det i de følgende Aar tiltog, indtil det rimeligviis i 1811 naaede sit Maximum, viser nedensstaaende af Examinensprotokollerne uddragne Fortegnelse.

	i den stud. Afd.	i d. ustud. Afd.	i Forberd. Klassen.	islt
3 Novbr. 1799	6	20	20 ¹⁾ —	46
— Maj 1800	11	17	25 —	53
— Octbr. 1800	11	16	25 —	52
— Octbr. 1801	11	22	37 —	70
— Octbr. 1802	22 ²⁾	22	36 ³⁾ —	80
— Sept. 1803	22	44	24 —	90
— Sept. 1804	16	58	24 —	98
— Sept. 1805	17	70 ⁴⁾	15 ⁵⁾ —	102
— Sept. 1806	19	72	22 —	113

¹⁾ i to Afdelinger. ²⁾ i to Klasser. ³⁾ Fortegnelsen over Forberedelsesklassens nederste Afdeling mangler; jeg har antaget den lige med den øverste. ⁴⁾ i 4 Klasser. ⁵⁾ i 1 Afdeling.

		i den stud. Ufd.	i d. ustud. Ufd.	i Forberb. Klassen.	ialt
3	Sept. 1808 ¹⁾	25	91 ²⁾	—	116
—	Sept. 1809	25	90	25	140
—	Octbr. 1810	42 ³⁾	38 ⁴⁾		
—	Sept. 1811	37	88	23	148
—	(Juli 1819	45 ⁵⁾)			
—	Sept. 1820	65	57	20	136
—	Sept. 1821	56	42	18	116
—	Sept. 1822	56	55	6)	111
—	Sept. 1823	54	41	—	95
—	Sept. 1824	60	51	—	111
—	Sept. 1825	70	42	—	112
—	Sept. 1826	67	38	—	105
—	Sept. 1827	73	34	—	107
—	Sept. 1828	76	44	—	120
—	Sept. 1829	57	49	—	106
—	Sept. 1830	69	45	—	114
—	Sept. 1831	64	45	—	109
—	Sept. 1832	63	44	—	108

Det sees af denne Liste, at i Skolens første Aar fandtes der en overvejende Fleerhed af Disciple i de ustudende Klasser; sandsynligviis en Folge af Tidssomstændig-

1) for 1807 findes ingen Angivelse; formodentlig er ingen Examen afholdt. 2) i 5 Kl., men Forberedelseskfl. nævnes ikke. 3) i 3 Klasser. 4) Næmeligviis mangler der noget i Examenprotokollen; thi istedetfor ellers 5 anføres kun 3 ustud. Kl. Forberedkfl. forbigaaes ligeledes. 5) Forberedelsesklassen inclusive. Dette Tal er taget fra Indberetningen til Universitetsdirectionen for 1819; thi fra 1812 til 1819 incl. er der ingen Examenprotokol. I samme Indberetning bemærkes, at Indtægterne af disse Klasser ere saa ubetydelige, at de næppe dække Udgifterne. 6) Forberedkfl. nævnes ikke, men er vist indbefattet under de 4 ustud. Klasser.

hederne; thi fra den Tid af, da det fordoms friske Handelsliv begyndte at tabe sig, og som Folge deraf et større Antal unge Mennesker at trænge sig frem paa Studerindernes „sikre“ Vej, viser Forholdet sig omvendt.

Men skulde Skolen virke med Kraft og Held, maatte det være Bestyrerne magtpaaliggende, at deres Bestræbelser bleve understøttede af dygtige Medhjælpere, og paa dette Punkt maatte de derfor henvende særdeles Opmærksomhed. „I Henseende til Valg af Lærere“, hedder det derfor i den nævnte Indbydelse, „da borge vi ved Tabet af vor Agtelse for, at ovenstaaende Sprog og Videnskaber i enhver Afdeling virkelig skulle blive foredragne af duelige Mænd“; og vistnok have Bestyrerne i det Hele taget samvittighedsfuldt erindret sig dette Løfte, en Formodning, til hvis Stadfæstelse her adskillige af de Lærere anføres, hvis Navne findes i de ovennævnte Indberetninger: Claus Unger Lund, Michael Nielsen, Ole Valentin Nielsen, Hans Christanson, Torné, Hviding, Peter Foersom, Waade, See, D. S. Birch, Dampé, Jungersen, E. Fogtmann, B. S. Ingemann, Plesner, J. Schouw, Christiani, Lauritz Schiodte, Niels Bygom Krarup, Christen Thorkildsen, Gustav Aboloph Dichmann, Christian Jacob Lindberg, S. Zahle, Gerhard Peter Brammer, Christian Rørdam, Arve Christian Eide Heiberg, Christian Herman Kalkar, Clemens Funch, Cleophas Svenningsen, Hans Rørdam, Hans Christian Funch Lassen; — hvilket Antal uden Tvivl let lod sig forøge med flere lige saa duelige Mænd, hvis ikke Angivelserne vare saa mangelfulde. De ikke saa dygtige Lærere, der bleve adopterede af den senere Bestyrelse, ere her forbigaaede. Upaatvivelig have

de ogsaa undertiden begaaet Misgreb; men hvilken Skolebestyrer har ikke det, og naar man betænker, hvor mange og hvor forskjellige Egenskaber der maae være forenede hos den gode Lærer, og tillige efter hvor ufuldstændigt Kjendskab der ofte maa vælges, er det da at undres over, om Valget ikke altid falder heldigt ud? Vel skulde man troe, at det i Kjøbenhavn maatte være let til enhver Tid at erholde fortrinlige Lærere i ethvert Underviisningsfag; men Enhver, som kjender Forholdene, veed, at dette ingenlunde er Tilfældet, at en Skolebestyrer ofte er i den største Forlegenhed for at faae en Lærerplads tilfredsstillende besat, og at selv den redeligste Villie ikke altid er i Stand til at forebygge et uheldigt Valg. Men er dette end saa, er Skolebestyreren end meer, end almindelig troes, indskrænket i Valget af Lærere, og dette derfor ofte misligt, saa er det dog ogsaa vist, at det staaer i hans Magt at rette, i det mindste for en Deel, et muligt Fejlgreb ved atter at høre den med en Lærer ingaaede Forbindelse; ja dette bliver ligefrem hans Pligt, naar Læreren har givet umiskjendelige Beviser paa Ukyndighed i det overtagne Fag, paa Ufærdighed i at varetage sine Pligter eller Mangel paa Talent til at undervise, eller overhovedet vüst sig som den, der hemmer Skolens Udvikling i Stedet for at fremme den. At Opfyldelsen af denne Pligt er tung og ubehagelig og ved særegne Forhold kan blive det endnu mere, er tilvisse sandt, og det forstaaer sig derfor vel af sig selv, at den redelige og samvittighedsfulde Skolebestyrer ikke griber til en saadan Forholdsregel uden efter det modneste Overlæg og med den fuldeste Overbeviisning om dens Nødvendighed; men vel tillige, at han ikke unddrager sig for denne Pligts Opfyldelse, naar han ved Hensyn til Skolens Tarv maatte see sig bydende op-

fordret dertil, og at han da udover den med al den Humanitet, Omstændighederne tillade. — Hvad nu det von Westenske Institut angaaer, da vides det, at de ældre Bestyrere nogle Gange have fundet sig foranledigede til at gjøre Forandringer i Lærerpersonalet. Hvilke Grundsætninger imidlertid de have fulgt i dette Punkt, og hvorledes de have bragt dem i Udøvelse, drifter Forfatteren af disse Linier sig ikke til at afgjøre, da selv de faa Tilfælde af denne Art, der ere komne til hans Kundskab, i deres særegne Omstændigheder ere ham for lidet bekjendte, til at han om dem skulde kunne have nogen bestemt Mening, end sige deraf uddrage nogen almindelig Dom.

Ligesom Bestyrerne ved Valg af duelige Lærere gabe Skolen Styrke, saaledes stræbte de ogsaa hos Disciplene at fremkalde den Ordens, Flids og Sædeligheds Aand, der maatte være en nødvendig Betingelse for deres Arbejdes Held og Belsiguelse. Blandt de Midler, hvorved de søgte at virke i denne Retning anføres her kun eet, fordi det nu er mindre almindeligt, skjøndt det næppe, naar det anvendes med Forsigtighed, fortjener den Fordømmelsesdom, der i den senere Tid af flere er udtalt over det, jeg mener en med den aarlige Examen forbunden Præmieuddeling. For at fremhæve Examens Betydning for Disciplene, for at bringe dem til en levende Erkjendelse af, at den Dag, paa hvilken de i Skolens Bestyreres og Læreres, i egne og Meddisciplens Fædres, i agtede Videnskabsmænds *) Nærve-

*) I Jubberetningen for 1806 hedder det: „Hvert Aar imod Slutningen af Septbr. have vi en offentlig Examen. En Commission af Videnskabsmænd have overtaget dem skiftevis at være tilstede i hver Examinationsstund, og i Forening med Bestyrerne bestemme de Charaktererne. Naar Examen er forbi, gjenneemgaaer

relse skulde aflægge Regnskab for et heelt Aars Anvendelse, maatte for dem være en af Aarets vigtigste og højtideligste Dage, var der nemlig med Examen forbunden en Fest, ved hvilken de Disciple, der i Aarets Løb havde udmærket sig ved Flid og Sædelighed og ved Examen givet tilfredsstillende Beviser paa Fremgang, bleve fremkaldte for enten at modtage en Præmie eller nævnes med Roes, en Handling, der smukt forberededes ved en i den Anledning forfattet Cantate og en passende Tale. Denne Skik vedligeholdte sig indtil 1808 incl. Af hvad Grund den blev ophævet, er mig ikke bekjendt. Jeg finder i Engelstofts Annaler for 1806, at en lignende Indretning havde fundet Sted i det Schouboeske Institut, men at den blev meget indskrænket, „fordi Fædrenes Svaghed, Forfængelighed og Egoisme blandede sig derimellem, og mange som ikke fik deres Børn udmærkede, fandt sig dybt krænkede.“ Maaskee have lignende Marsager virket her; maaskee ogsaa oeconomiske Grunde. I en endnu eksisterende Protokol ere Navnene bevarede paa de Disciple, der ere blevne udmærkede, og i den Formening, at disse Navne endnu kun have Interesse for Enkelte, meddeler jeg dem her. Foreløbig bemærkes, at ingen Discipel kunde faae Præmie to Aar efter hinanden, men den, som havde gjort sig værdig dertil, maatte i det andet Aar lade sig nøje med Roes, dog saaledes, at hans Navn nævnedes for dem, der fik Præmie;

Commissionen Skoleprotokollerne tilligemed os, og bestemmes da, hvem der i hver Klasse bør tilkjendes Præmie. Derefter uddeles disse paa et eller andet passende Sted under en Tale af hvem vi enten i eller udenfor Commissionen kunne formaae dertil.“ Talerne angives andetsteds at være holdte af Præsterne Just, Pavels, Holm, Michelsen.

heller ikke kunne nogen faae Præmie, der kun havde været eet Aar i Skolen.

Examen, October 1800. Talen holdt af Pastor Just.

Præmie: Hans Møllerup, Egidius Ludvig Langberg, Carl Conrad Wanscher, Johan Chr. Kern, Christian Pingel, Jens Benzen, Peter Johannes Fund. **Koes:** Philip Urban Jordan, Henning Jacob Adolphsen, Jørgen Frederik Nickelsen, Carl Emanuel Hauschult, Jacob Christian Larsen, Lion Warburg, Peter Leonhard Petresch, Frederik Lütken

1801. Talen af Pastor Paveles.

Koes: C. C. Wanscher, H. Møllerup, Chr. Pingel, P. J. Fund. **Præmie:** Hans Georg Benzen, H. J. Adolphsen, J. F. Nickelsen, P. U. Jordan, Martin Christian Eisen, Andreas Discher, J. C. Larsen, P. L. Petresch, L. Warburg, Johan Schiøtt, Georg Ferdinand Sprechler. **Koes endvidere:** Mens Peter Schionning, Carl Christian Westphal, Ole Lindam, Truels Frederik Wilts, Niels Pagh, Carl Nagel, Christian Flor, Frederik Flor, Peter Kosob Bohn.

1802. Talen af Pastor Michelsen.

Koes: P. U. Jordan, A. Discher, H. G. Benzen, M. Ch. Eisen, J. C. Larsen. **Præmie:** H. Møllerup, C. C. Wanscher, F. Flor, C. C. Westphal, T. F. Wilts, C. Pingel, P. J. Fund, P. K. Bohn, Johan Frederik Ditmer. **Koes endvidere:** Caspar Joachim Kühl, Carl Ferdinand Kleinholdt, Hagtbart Falsen, Samuel Giesing, Matthias Nephols, C. L. Langberg, Wilhelm Christian Møllerup, Peter Martin Linkmeier, Jens Benzen, Adam Wilhelm Møller, Thor Benzen, Jens Nicolai Antvorskov, Fr. Lütken, Niels Larsen Dein, Fr. Tobias Sprechler, Anton Ludv. Erich Comestabili, Frederik Simon Birch, Carl Jacobsen.

1803. Talen holdt af Paveles.

Koes: C. C. Westphal, C. Pingel, F. Flor, P. K. Bohn. **Præmie:** H. G. Benzen, C. L. Langberg, M. Nephols, C. J. Kühl, C. F. Kleinholdt, Hans Puggaard, M. C. Eisen, Thor Johannes Benzen, B. C. Møllerup, F. Lütken, Johan Rasmus Lassen Dein. **Koes:** S. Giesing, C. Flor, C. F. Wichmann, Christopher Wan-

cher, Rasmus Soell, Soren Monsted Nagaard, Rasmus Adler, Peter Otto Petersen.

1804. Salen holdt af Pastor Holm.

Koes: H. G. Benzen, M. Nephols, M. C. Eifen, L. J. Benzen, B. C. Mollerup, S. M. Nagaard. Præmie: C. Pingel, F. Flor, C. Flor, C. F. Wichmann, Christ. Wanscher, N. Adler, P. K. Bohn, Weidemann, Christian Nephols, Jens Langemark, Hans Rindom, Rudolph Meyer. Koes: E. L. Langberg, P. J. Fund, N. Soell, Mathias Christian Sigfred Eller, Morten Prosper Spendrup — — Kleinholst, Palle Birch, Hans Christian Egholdt, Jacob Lorenzen, Frederik Timon Birch, Soren Christian Topsøe.

1805. Salen holdt af Paveks.

Koes: C. Pingel, C. Flor, Christ. Wanscher, N. Adler, F. Flor, J. Langemark. Præmie: H. G. Benzen, Johannes Hansen, B. C. Mollerup, Peter Christian Hansen, — — Moller, Peter Moller, Andreas Nicolai Clausen, Georg August Hunter, S. C. Topsøe, Lorenz Eifen. Koes: M. Nephols, Carl Hudtwalker, Georg Peter Lund, E. L. Langberg, M. C. Eifen, Nicolas Hudtwalker, Georg Munthe, P. L. Petresch, — — Meyer, Jens Andreas Rosling, Janus Emilus Grum, Stanislaus Harris, Hans Thomsen, Jochum Andreas Bertelsen, Niels L. Høyen.

1806. Salen holdt af Pastor Michelsen.

Koes: P. Moller, S. C. Topsøe, L. Eifen. Præmie: E. L. Langberg, C. Flor, C. Pingel, Christ. Wanscher, Lauritz Christian Schou, Daniel Howitz, August Thorsen, Peter Andr. Thomsen, J. N. Bertelsen, Christian Würz. Koes: M. C. Eifen, F. Flor, M. C. E. Eller, Peter Hagen, Rasmus Holm, — — Mordk.

1807 rimeligviis ingen Examen.

1808. Salen holdt af Pastor Michelsen.

Koes: C. Flor, C. Pingel, P. N. Thomsen, Aug. Thomsen. Præmie: Ernst Heinrich Clasen, Andreas Tich, P. Hagen, Adam Copmann Danielsen, N. L. Høyen, L. Eifen, Henrik Juul, Peter Christian Rindom, Anton Conrad Cophand. Koes: P. Birch, P. K. Bohn, Christian Nephols, Rasmus Brandt, Hans Kyhl, Lars Christophersen, Emil Frederici, Frederik Stallknecht, Jacob Petersen;

— og desuden med særdeles Berømmelse for deres hele Skoleliv de tvende fra Handelsklasserne udgaaende Disciple R. C. Schou og M. S. Eller.

Det i Forhold til Skolens Frequent's ikke ubetydelige Antal Disciple, der ifølge Ovenstaaende af Bestyrerne i Forening med den nævnte Commission af Videnskabsmænd „blev erkjendt værdig til Udmærkelse, lader formode, at dette saavel som andre af Bestyrerne anvendte Midler, der mere knyttede sig til den daglige Disciplin, have haft den forenskede Indflydelse paa Tonen i Skolen. Ogsaa siges dette udtrykkelig etsteds i Præmieprotokollen, hvor det hedder, „at Flid og Kappelyst synes næsten at være Gæspit hos de Fleste,“ *) og det finder Bekræftelse derved, at i 1805, da den øverste Discipel i første Klasse, H. G. Bengen, erholdt Præmie, bleve Klassens øvrige Disciple, fire i Tallet, nævne med Roes, „fordi de alle havde vist saadan Flid og Sædelighed, at man havde været i Tvivl om, hvem man fortrinligst skulde udmærke, hvorfor man havde troet at burde nævne dem alle.“

Det er ovenfor bemærket, at de ustuderede Klasser i de første Aar havde den største Tilgang. En naturlig Folge heraf maatte være, at de kunde udvikle sig med større Kraft, idet Getaarsklasser derved bleve mulige; (det er forhen erindret, at der en Tid vare 5 ustuderede Klasser foruden Forberedelsesklassen.) Og at dette virkelig har været Tilfældet, sees blandt andet deraf, at adskillige fra disse Klasser dimitterede Disciple strax bleve ansatte i de

*) Hvorfor Bestyrerne ogsaa fandt det hensigtsmæssigt at foretage nogle Modificationer ved Præmieuddelingen.

kongelige Collegier, saaledes i 1808, ifølge Præmieprotokollen, L. G. Schou i Generaltoldkammeret og M. S. Eller i Rentekammeret. Desværre slutter Præmieprotokollen netop med 1808, saa at alle lignende Bemærkninger fra den Tid af ophøre. Imidlertid er det at formode, at disse Klassefs blomstrende Tilstand ikke har vedværet saa ganske kort Tid. I den senere Tid derimod tabte de sig, og, da v. Westen forlod Skolen, var deres Antal kun to med 27 Disciple. Den da saakaldte 3die Handelsklasse var en Forberedelsesklasse.

For de studerende Klasser have uidentviol Examen Artiums Fordringer altid været Maalet, der havde sig for Dje. Allerede i Indberetningen fra 1806 hedder det derfor: „Overhovedet have vi siden Bekjendtgjørelsen af den højkongelige Commissions Underviisningsplan for de lærde Skoler bestræbt os for at følge den, og skulle fremdeles bestræbe os for at lade den være en for Indretningen ufravigelig Norm, paa det at Eenhed kan komme til at finde Sted, og Eleverne ved modende Overgang fra een Indretning til en anden ikke skulle standses for en Tid i deres videre Fremskridt.“ Uden Tvivl sigtes her til Plakaten og Forordningen af 22de Marts 1805, hvorved de lærde Skoler omdannes og Examen Artium nøjere bestemmes; hvorhos det er at formode, at Forordn. af 7de Septbr. 1809 saavel som andre senere Bestemmelser have medført tilsvarende Modificationer i Underviisningen. Og da Bestyrerne saaledes havde foresat sig nøje at slutte sig til de bestaaende Anordninger, og i Fyldestgjørelsen af disses Fordringer fandt en paaalidelig Maalestok for de studerende Klassefs hensigtsmæssige Organisation og Ledning, kan man let forklare sig deres Formening om Unødvendigheden af en nøjere Udvikling og Begrundelse af de Midler, hvorved

Underviisningen fortes frem til sit Maal, eller „hvorfor de,“ som de udtrykke sig i den ovenfor citerede Indberetning, „ansaae en Fremstilling af Methodiken for overflødig.“ At nu Bestyrerne i det Hele taget have Grund til at være tilfredse med Udfaldet af deres Bestræbelser, at Skolen har gavnnet det Offentlige ved at danne mange dygtige Mænd, og saaledes har grundet Krav paa det Offentliges Paa=skjønnelse, det vil nedenstaaende Fortegnelse over de fra Skolen Dimitterede noksom udvise. Og maa det end indrommes, at de lavere Klasser til enkelte Tider have manglet den ønskelige Kraft — en Folge af, at det ringe Discipeltal lagde uoverstigelige Hindringer i Vejen for en bedre Organisation, — saa maa det dog ogsaa erkjendes, at øverste Klasse, der ikke godt kunde omfatte saa ueensartede Bestanddele, som de lavere Klasser undertiden nødvendig maatte, og hvor i Regelen ingen Discipel optoges, der ikke var i Stand til at følge med alle de øvrige, altid har nydt en særdeles god og omhyggelig Underviisning*). Og vil man, hvad vistnok er misligt, tage Charactererne ved Examen Artium til Maalestof for Skolens Værd, da vil der neppe findes mange Skoler, der have et saa tilfredsstillende Resultat at opvise; thi af de 94 Dimittender, der indtil 1832 incl. ere udgaaede fra Skolen, have 13 ingen Hovedcharacter erholdt (de inden 1813 Dimitterede), 6 ere blevne indkaldte (den ene af disse endog hædret med Medaillen), 60 have faaet laud, 15 haud, ingen non cont., langt mindre er nogen rejiceret.

*) Lærerne i Latin vare her saavidt jeg kan see, fra 1806 til 1809 efter hinandene følgende Mænd: M. Nielsen, Plesner, G. A. Dähmann, L. Schjodte (og senere tillige Thorkildsen, der læste Digterne), F. L. E. Rasmussen.

Allerede i 1804 døde den ene af Stifterne, S. Møsen, dog, som det synes, uden nogen videre Indflydelse paa Skolen, der nu blev bestyret af Brendstrup og v. Westen i Forening, indtil den Forsnævnte i Maj 1821 blev ansat som Klokker ved Holmens Menighed*), og v. Westen saaledes ene Bestyrer af Institutet. Dette havde i de næstforegaaende Aar ved Examen Artium aflagt saa hæderlige Vidnesbyrd om sin Virksomhed (See den nedenfor meddeelte Liste), at der tilsyneladende ikke var synderlig Grund til gennemgribende Forandringer; ikke desto mindre befundes omtrent paa den Tid en Foranstaltning at være traadt i Kraft, hvoraf der for ikke viser sig noget Spor, men som nødvendig maatte have den gavnligste Indflydelse paa Skolen. Det blev nemlig ved Begyndelsen af det nye Skoleaar 1822 bestemt, „at de studerende Klassers Lærere i Slutningen af hver Maaned skulde samles med Bestyrerne deels for at træffe Aftale om Indretninger og Forbedringer, som i Aarets Løb maatte agtes tjenlige til at fremme Skolens Virksomhed, deels for at meddele deres specielle Dom om Lærlingenes Glid og Forhold, hvorefter alle Disciple af de studerende Klasser skulde samles for at erfare Resultatet af den forløbne Maanedes Charakterer og Lærernes Dom.“ Man kan tilvisse ikke andet end skjænke denne Foranstaltning sit fulde Bifald; men man maa dog netop derfor undre sig over, at ikke ogsaa Handelsklasserne ere blevne deeltagtiggiorte i de Fordele, den ydede. Ved den maanedlige Censur bleve de flinke Disciple nævned med Roos, de skjodesløse trettefattede, og overhovedet blev der stræbt at fremkalde og nære Glid og Sædelighed. Om andre Forhandlinger angaaende Skolens Anliggender meddeler Protocollen Intet. Smidlertid synes dette til at virke paa og

*) B. døde 1822.

for Skolen saa vigtige Middel ikke længer at være blevet anvendt. Den derom forte Protokol slutter nemlig med Februar 1824, saa at Lærersamlingerne rimeligvis da ere ophørte; i det mindste fandt de ikke Sted, da jeg i 1829 blev Lærer ved Skolen.

De faa her meddeelte Bemærkninger angaae for største Delen Skolens Yderside, og maatte ifølge Sagens Natur fornemmelig være henvendte derpaa. Til at give en Skildring af dens indre Liv mangle mig, som forhen bemærket, alle Materialier. At dette imidlertid, skjøndt udvikkende sig i Løndom, ikke har været mat og kraftløs, vise de rige Frugter, det har baaret. Med Rette kunde nemlig Bestyrerne i en Indberetning til Universitetsdirectionen sige, „at de uden Bram havde søgt i Stilhed at virke og gavne paa den Bane, de havde foreskrevet dem;“ og det kan vel næppe geraade dem til Dadel, naar de tilføje, „at de nyttende ædle og oplyste Mænds Vejledning altid havde seet hen til Lidsalderens Aand og Lær og søgt at holde Middelvejen mellem Formegtet og Forlidet.“ Heller ikke ere Skolens Bestræbelser blevne upaaskjønnede af høje Forsatte, hvorom blandt andet tvende Breve vidne, det ene fra 1824, det andet fra 1826, hvori Universitetsdirectionen bevidner v. Westen „sin Tilfredshed med Skolens Tilstand og vedvarende gode Fremgang, hvorom Udfaldet af Examen Artium havde vidnet;“ ligesom det upaatvivlelig var paa Grund af Directionens Anbefaling og Indstilling at v. W. i 1828 af Hs. Majestæt blev udnævnt til Cancelliraad, og ved sin Afgang i 1832 erholdt nogen Pension efter i 33 Aar at have, i de sidste 11 Aar alene, staaet i Spidsen for den Skole, der taknemmelig vedbliver at bære hans Navn. — Jeg slutter disse korte Notitser med en

Forteegnelse over de fra det v. Westenske Institut Dimitterede fra dets Oprettelse af indtil 1832 incl.

Dimissions- aar.	De Dimitteredes Navne.	Artiums- charakter.	Nuværende Stilling.
1804.	1. Møllerup, Hans	se Her gaves ingen Hovedcharakter.	Død 1820 som Afsesfor i Hof- og Stads- Retten.
	2. Jordan, Philip Urban		Død 1820 som Læge ved Hospitalet i Helsingør.
1806.	3. Benzen, Hans Georg		Deputeret i det danske Cancelli.
1808.	4. Lund, Peter Georg		Cand. philos., Skolelærer.
	5. Langberg, Egidius Ludvig		Død 1832. Forh. Dispatcheur i Kbhvn.
	6. Repholm, Matth. Gr. Peter		Død 1825 som Præst i Sarkjoberg.
1809.	7. Flor, Christian		Profesfor i Kiel.
1810.	8. Eise, Martin Christian		Rgl. Syngesouffleur.
	9. Fabricius, Casp. Laurentius		Sorenfriver i Norge.
	10. Pingel, Christian		Dr. phil. Assistent ved det kgl. natur- historiske Museum.

Dimissionsaar.	De Dimitteredes Navne.	Artiumscharakter.	Uværende Stilling.
1811.	11. Kirstein, Carl Ludvig	encom. pub. ornatus.	Statsraad, Committeret i Rentekammeret.
	12. Nagel, Carl Frederik		Dr. Med., Stadsphysikus i Altona.
1812.	13. Glasen, Ernst Heinrich	bis	Præst til Brønshøj og Rødoure.
	14. Fuglede, Philip Christian	S	Præst i Jylland.
1814.	15. Jacob, Jochel Simon	laud.	Bogholder ved det mosaiske Troesfund.
1815.	16. Valentin, Peter Christian	laud.	Død 1836 som Vysfoged i Maribo.
1816.	17. Hofgaard, Christian Frederik	h. ill.	Soldbetjent.
1817.	18. Kjær, Peter Vilhelm	laud.	Død som Secretair i Højesteret og Major i Livcorpset.
	19. Monrad, Lauritz Vilhelm	laud.	Provst, Sognepræst til Marvede og Hylinge.
	20. Raben, Jostias	h. ill.	Kammerjunker.
	21. Bangert, Henrik Christian	h. ill.	Capitain, Controlleur under Gen. Com. Col., Cancellist under Ordenscapitulet.
1818.	22. Bentzen, Frederik Andreas	laud.	Død 1829 som Læser ved Søetatens Skoler.

Dimissionsaar.	De Dimitteredes Navne.	Artiumscharakteer.	Nuværende Stilling.
1818.	23. Berg, Emil Magnus	laud.	Død 1835 som Copist i Soldkammeret.
	24. Kofod, Ole Hansen	laud.	Bataillonschirurg.
	25. Rasmussen, Johan Christian	h. ill.	Skolelærer.
1819.	26. v. Bracht, Carsten Lønder	laud.	Capitain i Ingenieurcorpset.
	27. Larsen, Lars Peter	laud.	Capt. af Livcorpset, Fuldmægtig i Rentek. Inspecteur ved Veterinærskolen, Secre- taire ved Stutteridirectionen.
1820.	28. Olsen, Frederik Christian	publ. ene. ornatus.	Overlærer ved Metropolitanskolen.
	29. Casse, Andreas Lorents	laud.	Dr. jur., Assessor i Landsoverretten.
	30. Husum, Peter Laurentius	laud.	Præst paa Wro.
	31. Lorenzen, Conrad Bernhard	laud.	Død 182*.
	32. Møller, Hans Marcus	laud.	Præst paa Laaland.
	33. Petersen, Thorald	laud.	Overauditeur og Regimentsquartiermester.
	34. Thygesen, Ludvig Christian Johan	laud.	Katechet i Rudkjøbing.
1821.	35. Brønsted, Frederik Severin	laud.	Præst i Jylland.

Dimissionsaar.	De Dimitteredes Navne.	Artiumscharakter.	Nuværende Stilling.
1822.	36. Hansen, Axel Bagge Friis	h. ill.	Katechet i Ronne.
	37. Jesen, John Erichsen	laud.	Cand. juris.
	38. Lorentzen, Johannes August	laud.	Død 182*.
	39. Thaysen, Peter Frederik	laud.	Præst i Thorup i Sjælland.
	40. Bentzen, Iver	laud.	Præst i Jylland.
	41. Egeris, Niels Christian	laud.	Cand. philos.
	42. Foersom, Numa Christian	laud.	Cand. med.
	43. Schumann, Andreas Ferdinand	h. ill.	Lærer.
	44. Schwarzkopf, Christian Valentin	b. ill.	(?)
1823.	45. Kemp, Peter	enc. publ. ornat.	Død 182*.
	46. Kragerop, Christian Frederik	laud.	Præst i Solbjerg.
1825.	47. Thune, Ludvig Georg	h. ill.	Dr. Med., Regimentschirurg.
	48. Cantor, Isaac Nathan	laud.	Praktiserende Læge i Middelfart.
	49. Ewert, Frederik Christian	h. ill.	Cand. philos., Huusejer.

Dimissionsaar.	De Dimitteredes Navne.	Artiumscharakter.	Nuværende Stilling.
1826.	50. Hansen, Carl August	laud.	Cand. theol., Adjunkt i Sorø.
	51. Hviding, Henrik Carl M.	h. ill.	Bataillonschirurg.
	52. Kallenbach, Johan Carl. Ferdin.	laud.	Katechet i Storeheddinge.
1827.	53. Neukirch, Hert Simon	laud.	Stud. linguarum orient.
	54. Faber, Peter Christian Frederik	laud.	Polytechnisk Kandidat.
	55. Heiberg, Soren Johan	laud.	Præst og 1ste Lærer ved Døvsomme=Inst.
	56. Kemp, Carl Emil	laud.	Cand. theol., Adjunkt i Aalborg.
	57. Paulli, Just Henrik	laud.	Sof- og Slotspræst.
1828.	58. Poulsen, Wilhelm Burchard	enc. publ. ornat.	Præst i Kornerup.
	59. Ravn, Christian Georg	laud.	Cand. juris.
	60. Branner, Georg. Chr. Mecklenburg	laud.	Katechet i Raskov.
	61. Kayser, Carl Johan	laud.	Licent. Med.
	62. Regenburg, Carl	laud.	Bataillonschirurg.
	63. Timm, Julius Vigandt	laud.	Praktiserende Læge i Gelting.

Dimissionsaar.	De Dimitteredes Navne.	Artiumscharakter.	Uuværende Stilling.
1830.	64. Wahl, Christian Ferdinand	laud.	Cand. theol.
	65. Wiibroe, Johan Henrik	laud.	Død.
	66. Bagger, Jens Ludvig Frederik	laud.	Cand. theol.
	67. Bendz, Claus Frederik Wilhelm	laud.	Cand. theol., Adjunkt.
	68. Fanoë, Emil Frederik Severin	laud.	Cand. juris, Copiist i Admiralitetet.
	69. Friis, Matthias	laud.	Cand. philos., Fransk Sproglærer.
	70. Franck, Theodor Siegfred	h. ill.	Cand. theol.
	71. Hansen, Jens Peter	laud.	Cand. chir., Skibschirurg.
	72. Hansen, Gregorius Lindemann	laud.	Cand. theol.
	73. Hornbeck, P. G. Harald	h. ill.	Cand. juris og Sagfører-Fuldmægtig.
	74. Jorgensen, Jens Frechland	laud.	Cand. philos.
	75. Knudsen, Hans	laud.	Præst i Tranquebar.
	76. Meyer, Joh. Fred. Otto Eduard	laud.	Cand. juris, Copiist under Directionen for Statsgjælden.
	77. Nielsen, Carl Wilhelm	laud.	Cand. juris.

Dimissionsaar.	De Dimitteredes Navne.	Artiumscharakter.	Nuværende Stilling.
1832.	78. Schou, Carsten Matthias	laud.	Cand. theol., Inspector ved Skolen.
	79. Suhr, Johan Ditlev	laud.	Død 1833.
	80. Becker, Erik Sophus	laud.	Cand. juris.
	81. Veldring, Octavus	h. ill.	Cand. philos.
	82. Branner, Elm. Vnjm.	laud.	Død 1837.
	83. Brock, Gustav Eduard	laud.	Cand. juris.
	84. Skeroth, Carl Christian Emil	laud.	Polytechnisk Candidat.
	85. Falck, Hans Peter	laud.	Cand. theol.
	86. Fries, Jens Bech	laud.	Stud. theol.
	87. Jørgensen, Carl Christian	h. ill.	Proprietair.
	88. Lund, E. D. Eberhard	laud.	Stud. theol.
	89. Peine, Hermann	h. ill.	Cand. med. & chir.
90.	Ravn, Nicolai Eduard	enc. publ. ornat.	Cand. med. & chir.
91.	Rohde, Andreas Peter	laud.	Cand. theol.

Dimissions- aar.	De Dmitteredes Navne.	Artiums- charakter.	Nuværende Stilling.
92.	Sorterup, Julius Benjamin	laud.	Cand. Theol.
93.	Tregder, Poul Sagerup	enc. publ. sing. orna- tus.	Cand. Philologiae, Mag. Artium.
94.	Wisfing, Andreas Christian	laud.	Stud. theol.

I Aaret 1832 overdrog Cancelliraad v. Westen, der mere og mere begyndte at føle den tiltagende Alderdoms Tryk, Bestyrelsen af Skolen til R. G. Nielsen og mig. Begge havde vi som Disciple haft den Lykke at gennemgaae Skoler, der hver paa sin Maade vare fortrinlige, han paa Herlufsholm under Brorson, Meldtor, Fogtmann, Waage, jeg i Borgerbydsskolen under Nielsen*); begge havde vi som Lærere i en Række af Aar beskæftiget os saavel med den private, som fornemmelig med Skoleunderviisningen**), havde i fortrinlige Medlæreres Exempel haft en usfaterlig Vejledning, havde selv ved Prøve og Erfaring skærpet vort Blik, selv læst og tænkt over Underviisningens Væsen, medens vi tillige havde stræbt at skaffe os Dygtighed i bestemte Underviisningsfag. Gj ganske uforberedte overtog vi altsaa det vigtige og ansvarfulde Kald, til hvis Rygtelse vi havde helliget vort Liv og vore Kræfter. At vi vare enige i vore Anskuelser af Skolevæsenet, i vore Principer for Underviisningen, forstaaer sig af sig selv, da en Forening mellem os ellers næppe vilde været mulig***). Vi vare

*) Naar jeg her nævner Nielsen alene, er det ikke fordi Borgerbydsskolen dengang manglede dygtige Lærere, ikke fordi jeg jo med Taknemmelighed paastjønner, hvad jeg skylder enhver af disse; men fordi Nielsens Indflydelse var saa overvejende, at enhver af hans Lærere traadte i Skygge mod ham. Derimod har jeg hørt min Collega omtale hine fire Mænd saaledes, at jeg ikke veed, hvem af dem han med meest Taknemmelighed erindrer.

***) Nielsen blev i 1821 Lærer i det v. Westenske Institut, jeg 1820 i den lærde Skole i Fredericia, som jeg forlod 1823 og blev kort efter min Tilbagekomst her til Byen Lærer i Borgerbydsskolen, hvorfra jeg var dimitteret.

****) Der var kort i Forvejen gjort mig det Tilbud at træde i Forbindelse med en anden Mand, der nu staaer i Spidsen for en af

enige i alt Væsentligt; men dog med en individuel Forskjellighed, — fremkaldt ved forskjellig Charakter, Opdragelse, Skoleunderviisning — der maatte være af den gavnligste Indflydelse, idet den forebyggede den Gensidighed, hvortil den Enkelte saa let hengiver sig. Vi havde hver gjort sine Erfaringer, hver paa sin Viis opfattet og tilegnet sig det Erfarede, hver overhovedet udviklet sig i sin Retning; og da vi begge vare gjennemtrængte af den meest levende Interesse for den Virksomhed, der aabnede sig for os, begge med forenede Kræfter stræbte efter det samme, med den fuldeste Overensstemmelse fastsatte Maal, er det naturligt, at vi ikke lode det større Fond af Erfaringer, vi samlede besad, ubenyttet. At vi, uagtet vi erkjendte det meget Gode ved den gamle Skole*), ikke kunde blive staaende derved, vil let indsees, ligesom det vil findes rimeligt, at vor Formand i sin Alderdom, svag og afkræftet ved et byrdefuldt Liv, ikke havde kunnet tilegne sig de Anskuelser, der tilhorte en nyere Tid, eller gennem tidsvarende Forandringer føre Skolen til et andet Standpunkt. Men ved enkelte Forandringer og Tilfætninger at bode paa de Mangler, vi troede at opdage, medens vi i Hovedsagen beholdt det Gamle, vilde ikke have ført os til Maalet; hvis vi ikke vilde blive staaende paa Halvvejen maatte vi derfor saa at sige skabe en ny Skole, der i Underviisningens Stof og Form, i Disciplin

Byens meest blomstrende Skoler; men jeg afslag det, fordi mine Anskuelser i væsentlige Punkter afvege fra hans.

*) Om dens vedvarende kraftige Virksomhed under v. Westen havde den sidste Examen Artium (1832) afslagt det meest hæderlige Vidnesbyrd. (See Pag. 24 og 25).

og Tone, i den det Hele gjennemtrængende Land var væsentlig forskjellig fra den gamle.

Hvad vi altsaa nærmest vilde, og hvorledes vi stræbte at iværksætte dette, skal jeg i det Følgende forsøge i Korthed at fremstille.

Den Skole, vi havde modtaget, bestod af tvende Hovedafdelinger: studerende Klasser *) og Realklasser. Begge disse Afdelinger besluttede vi at beholde, begge vilde vi skjænke lige Omhu. Udvikling af de aandelige Kræfter i Forbindelse med en vis Masse af positive Kundskaber, hævet og styrket ved Kjærlighed til det Gode og et religiøst Sind, — det var det Maal, vi i Almindelighed vilde stræbe at føre vore Disciple til, men som dog nødvendig maatte modificeres efter de tvende Afdelingers forskjellige Gjendommelighed. De studerende Klassers Bestemmelse, at forberedes til Universitetet, maatte give vore Bestræbelser for denne Afdeling en sikkrere Retning og et fastere Maal. Dog troede vi ikke at burde blive staaende ved Examen Artiums Fordringer; men, medens vi grundig vilde søge at bibringe vore Disciple de Kundskaber, der ere Betingelse for Optagelse i det academiske Borgersamfund, meente vi tillige i vor Underviisnings Kreds at burde optage adskillige Elementer, der nu høre med til den almindelige Dannelses Sphære, men fremfor Alt at burde vække og fremme klar og selvstændig Tænkning, selvvirksom Tilsegnelse af Underviisningens Phænomener, og overhovedet videnskabelig Sands, thi disse alene ansaae vi for ubdragelige Kjendemerker paa den sande Dannelse og den

*) Ved fgl. Resolution af 7de Aug. 1832 var Skolens jus dimittendi allernaadigst overført til os.

Mandsmodenhed, den Studerende bør medbringe til Univer-
 sitetet. — Ved Realklasserne vare Forholdene mindre gun-
 stige; thi deels vidste vi af Erfaring, at Realkolerne i Re-
 gelen kun beholde deres Disciple til det 15de Aar (Con-
 firmationen), altsaa til den Tid, da de aandelige Kræfter
 først ret begynde at udvikle sig, og at Disciplene meget ofte
 forlade Skolen endnu tidligere, naar en Udsigt aabner sig
 til Anbringelse; — deels savnede vi den store Fordeel,
 som en Afgangseramen yder. Med Hensyn til den først-
 nævnte Omstændighed var det naturligt, at vi maatte sætte
 disse Klassers Maal langt under de studerende Klassers,
 og ansee det for meget, naar vi kunde bringe dem til den
 Grad af Modenhed og Udvikling hvorpaa næstøverste stu-
 derende Klasse staaer, hvis Disciple meget sjældent før det
 15de Aar gaae over til øverste Klasse, medens Realklas-
 sernes sjældent oppebie dette Aar i Skolen, og endnu sjæld-
 nere forinden have giennemgaaet et fuldstændigt Skole-
 cursus; og hvad den omtalte Afgangseramen angaaer, da
 anseer jeg den i den Grad for ønskelig, ja nødvendig, at
 jeg ikke tager i Betænkning at paastaae, at den er en uefter-
 givelig Betingelse for vore Realkolers kraftige Opblomstren,
 og at disse uden denne aldrig ville hæve sig til det Stand-
 punkt, Tidsalderen fordrer*). Heri veed jeg at alle Be-

*) Tvende herhen hørende Passus af vore Indberetninger for 1835
 og 1836 finder jeg det passende her at anføre. I den første
 siges, efter at det er berørt, at Realklasserne ikke ganske svarede
 til vore Fordringer: „Den af mange Forældre nærede urigtige
 Forestilling, at deres Sønner med Hensyn til de for disses til-
 kommende Bestemmelse lagte Planer ikke behøve strengt at op-
 fylde alle de Fordringer, Skolen gjør til deres Glid og Ævner,
 kan uden Tvivl regnes med som en meget vigtig Grund til, at

størere af Realskoler ville være enige med mig; ja selv Realskolen i Aarhus hører der ikke megen Spaadoms gave

vore Realklasser endnu ikke have hævet sig til at indtage den Plads, der sommer sig for dem. At vi i det nu begyndte Skoleaar have bestræbt os for at bringe dem et godt Skridt videre, haabe vi vil erfares af efterfølgende Beretning." Den anden lyder saaledes: „Realklasserne synes vel siden isser at have faaet et Stod fremad, men indtage endnu ikke den Plads, de burde. De Grunde, som efter vor Formening ere Marsag hertil i vor Skole som i enhver anden, have vi taget os den Frihed at anføre i vore forrige Indberetninger, og det er vor faste Overbeviisning, at Handelsklasserne ikke ville hæve sig til i Dygtighed at staae ved Siden af de studerende Klasser, førend der anordnes en Dimissionsexamen for Eleverne i disse Klasser, ligesom det er Tilfældet i de studerende. Naar en saadan var bestemt, vilde baade Disciplene, Lærerne og Forældrene — disse sidste ikke at forglemme — have et fast Maal, der skulde naaes, skulde arbejdes for; men nu tænke Mange — baade Born og Forældre — blot paa, at Tiden kan gaae saa taalelig hen, indtil Confirmationen kommer og forløser Drengen fra Skoleaaget. Et saadant Maal, som det omtalte, have de studerende i Examen Artium, og saavel Forældre som Born vide, at der skal Læsning til, og maae give os Ret, naar vi fordre denne med Streng-
 hed; ligesom de sidste heller ikke have Haab om at forlade Skolen, førend det Forlangte er præsteret. Deraf kommer det sig, at der overhovedet er mere Drift i de studerende Klasser end i de ustuderende; thi vi maae i det mindste for vor Deel alvorlig protestere mod de Bestyldninger, Hr. ** ikke har undseet sig ved at fremføre mod de Instituter, der have baade studerende og ustuderende Elever, „at de behandle de sidste med Tilfidesattelse eller dog med mindre Omhu.“ Hos os undervises de ustuderende Klasser af de samme Lærere, efter de samme Lærebøger og i lige saa mange Timer, som de studerende, og de Foranstaltninger, som vi have truffet for at befordre Flid og godt For-

til at forudsige den Skjæbne, at den uden denne Løstestang aldrig vil naae sit Maal. Enhver Sagkyndig vil

hold i de øvrige Klasser, gjælde naturligtviis ogsaa for disse.“ Jeg kan ikke undlade at føje til denne Protest et Par Bemærkninger, fremkaldte ved nogle Ytringer af den i Texten (Pag. 32) nævnte Realskole-Commission, (Selmers akad. Tid. 7de Hærg. 3die Hefte indeholder Commissionens Beretning). Efterat nemlig Commissionens Pluralitet (Pag. 358) havde erklæret sig imod Drettelsen af en videnskabelig Realskole for det Offentliges Regning i Kjøbenhavn med Grunde, hvis humane Hensyn til de Kjøbenhavnske Realskølers Lærere disse med stor Taknemmelighed maa paaskjønne, anføres Pag. 374 af Commissionens Minoritet, Professor Schouw, der stemte for en saadan Skoles Drettelse i Hovedstaden, et Separatvotum, der begynder saaledes: „Skjøndt der i Kjøbenhavn vistnok ikke er den Trang til videnskabelig Realundervisning som i Provindsbyerne, eftersom der foruden de saa kaldte Handelsklasser, der ere annecterede tre private lærde Skoler i Hovedstaden, i Efterslægten og i Hoffmeyers og Bergs Skole haves virkelige Realskoler, i Prof. Maribo's Handelskole og flere Instituter Anstalter, der nærme sig til videnskabelige Realskoler; — saa“ o. s. v. Mågtet nu den i andre Henseender saa højt fortjente Prof. Schouw i Skoleanliggender har saa liden Auctoritet, i det mindste hos Skolemænd, at jeg for saa vidt med Føje kunde lade hans Ytringer upaaagtede, har jeg dog af Hensyn til de Mange, der ikke nøje kjende Forholdene, og som ellers maatte være tilbøjelige til at tillægge hans Stemme Vægt ogsaa i denne Henseende, troet at burde underkaste de omtalte Ord en nøjere Prøvelse. — Professoren opstiller her en Slags Klassification af de Kjøbenhavnske Realskoler, i hvilken naturligtviis de ikke virkelige eller annecterede staae paa det laveste Trin; fra dem stiger man op til de virkelige, og fra disse atter til de videnskabelige. I øverste Klasse sættes Prof. Maribo's Handelskole og flere Instituter, hvilke erlæres for Anstalter, der nærme sig til videnskabelige

derfor vistnok skjænke den til Realskolens Oprettelse nedfatte Commission sit fulde Bifald, naar den anbefaler Fast-

Realskoler; i anden Klasse komme Efterlægten og det Hoffmeyer-Bergske Institut, der udgives for „virkelige Realskoler,“ og endelig i nederste Klasse „de saakaldte Handelsklasser, der ere annecterede de tre private lærde Skoler.“ Ved denne Klassifikation er imidlertid Udskilligt at bemærke. For det første kunde man nemlig spørge, hvilke de flere Instituter ere, der foruden det Mariboske „nærme sig til videnskabelige Realskoler.“ Enten maa jeg være meget ubekjendt med det Kjøbenhavnske Skolevæsen, eller ogsaa maaske disse Skoler have virket i en beundringsværdig Stilhed; thi jeg maa oprigtig tilstaae, at jeg ikke kjender en eneste, hvorom dette kunde siges. Dernæst maa det endog forekomme besynderligt, at dette siges om Maribo's Skole, i det samme Øjeblik den kaldes en Handelskole, og altsaa karakteriseres som en Specialskole. Men vilde man end ikke regne det saa nøje med Navnet og blot holde sig til Tingen, skulde jeg dog meget betvivle, at det Mariboske Institut vilde gjøre Forbring paa den Plads, der her er anvist det; navnlig er det mig usforklarligt, hvorledes det mere end Efterlægten kan siges „at nærme sig til en videnskabelig Realskole.“ Saa vidt jeg veed, bestaaer Skolen af tvende Afdelinger, en Realskole der har sit eget i dens øverste Klasse afsluttede Cursus, og en deraf uafhængig Klasse, der forbereder til Examen ved den militære Højskole. At nu Maribo's Skolecursus strækker sig videre end de øvrige Realskole, har jeg al Grund til at betvivle; og dersom Prof. Schouw har betragtet Militærklassen som en Fortsættelse deraf, er det aabenbart en Vildfarelse. Et andet Spørgsmaal er det, om Realklassen har bevaret sin Reenhed ved at holde sig fri for den Indflydelse, Militærklassen saa let synes at maatte udøve paa den; om den ikke har været nødt til at optage Elementer, der ere dens Princip som Realskole fremmede, og derimod udelade andre, og saaledes mod sin Villie er kommen til at staae i et Continuationsforhold til Militærklassen.

sættelsen af en saadan Examen, og vil, at den i Analogi med Examen Artium skulde medføre visse Fordele for dem

Derfor dette er Tilfældet, hvilket jeg dog ikke veed, beviser det kun, hvor vanskeligt det er selv for en fortrinlig Realskoles øverste Klasse at bestaae ved sig selv, men dog tillige, med hvad Det Prof. Schouw har brugt de omtalte Udtryk; saa meget er i det mindste vist, at hvad Prof. Schouw anseer som et væsentlig Element for en videnskabelig Realskole, Underviisning i Naturvidenskaberne, i Maribo's Institut kun spiller en meget underordnet Rolle, og at navnlig Physik og Chemi aldrig nogen- sinde ere docerede der. — Med anden Klasse har Professorens været mindre uheldig; thi her er dog det Halve, af hvad han siger, rigtigt; i Efterlægten have vi nemlig en virkelig Realskole, hvad den ogsaa selv udgiver sig for at være. Og dog — selv her er Professorens ikke ganske heldig i sit Udtryk. Ogsaa ved denne Skole findes nemlig, ligesom ved den Mariboske, en højere Klasse under Navn af Overgangsklassen. Staaer denne Klasse i Continuation med Skolens øvrige Klasser, da er det aabenbart, at ingen Skole med mere end denne kan siges at nærme sig en videnskabelig Realskole; er Skolens Cursus derimod afsluttet med dens øverste Klasse, som synes rimeligt, og Overgangsklassen ikke nøje forbunden med Realskolen, saa møder her det Samme, som ved den Mariboske Realskole; man vil have Vanskelighed ved at holde øverste Klasse fri for Indflydelse af Overgangsklassen. Den Hoffmeyer-Bergske Skole derimod har i Grunden aldrig været nogen „virkelig Realskole,“ uagtet den vel har haft til Hensigt at ville være det. Men Omstændighederne tvang den til at opgive denne Plan og saa gædt som udelukkende at betragte sig som Forberedelsesskole til Landcadetacademiet og den militære Højskole. Nu eksisterer den, som bekjendt, ikke længer. — Jeg kommer nu til den egentlige Gjenstand for min Aukt, de i Hartkorn staaende „saakaldte Handelsklasser, der ere annecterede tre private lærde Skoler i Hovedstaden,“ (og nu da kun to, siden Borgerbyds-

der underkaster sig den (Salmers acad. Tid. 4de Aarg. Pag. 370); og da det er at formode, at Universitetsdirectionen

Skolen i Aabavn har opgivet sine). Af flere let begribelige Grunde vil jeg indskrænke mig til at forsvare min egen Mening mod det Angreb, der her gjøres paa den. At tie vilde her være at samtykke, og Selskabsvar med ubesejrede Angreb er jo desuden ej blot tilladeligt, men endog saa Pligt. — Meningen af Professor Schouws haanlige Udtros kan umulig være nogen anden end den, at de tilføjede Alasjer kun blive betragtede som et Appendix til de private „lærde“ Instituter, som han kaldet dem, og at de hverken nyde den Dmhu eller præstere saa meget, at de som et afsluttet Hele kunne fortjene Navn af Realskoler. Hvad nu de andre Skoler vilke sige hertil, veed jeg ikke; jeg for min Deel finder mig besøjet til at erklære, at Professoren ved denne Ktring har lagt for Dagen, at Forholdene i min Skole ere ham aldeles ubekjendte, og at han selgelig ikke har haft Ret til at sælke nogen Dom om den, allermindst en dadelnde. Det v. Westenske Institut har nemlig, efter hvad det er oplyst i det Forregaaende, fra sin første Oprindelse af bestaaet af tvende Afdelinger, den ene for Studerende den anden for 3kke-Studerende (jvst. Pag. 5 og 6), der begge bestandig uafhængige af hinanden have ferfulgt hver sit Maal. Der kan saaledes ikke være Tale om, ligesaa lidt som der hos Skolens forskjellige Bestyrelser nogensinde har været Tanke om, at den ene skulde være underordnet den anden, saa at det ikke er let at begribe, hvorledes Prof. S. er faldet paa denne Formodning. Man kunde i alt Fald, lige saa godt sige, at de studerende Klasjer vare annecterede Realklasserne; med mindre man, som Prof. S. synes at gjøre, vilde tage Afdelingernes tilfældige numeriske Styrke til Maalestok for deres Betydning for og i Skolen. Skolen er allsaa hverken fortrinnsvis lærd eller fortrinnsvis Realskole; men den forener begge Virksomheder, saaledes som flere Instituter, til sine Tider med de heldigste Resultater, have gjort her i Byen i de sidste halvshundredte Aar,

med Omhu vil tage sig af sin egen Realskole og benytte ethvert hensigtsvarende Middel til at føre den frem til sin

om ikke længere, og saaledes som Tilfældet er med flere, endog i den senere Tid paa denne Maade organiserede Gymnasier i Tydskland. — Om der i min Skole er vist Realklasserne Omhu, vil Professorens blandt andet kunne slutte deraf, at Skolen i Stedet for tilforn 3, nu har 6 af hinanden uafhængige Realklasser, naagtet Disciplinens Antal er meget lidet forøget; og at disse Bestræbelser for at bringe Realskolen frem — hvortil Klasser med eetaarige Cursus, som bekjendt, er eet meget virksomt Middel — have været forbundne med meget betydelige Opoffrelser, kunde jeg, hvis det behøvedes, forsikre Professorens; thi min Skole er saa langt fra at have adskillige andre Skolers rige Fonds, at den endog aarlig har en forløbs Udgift af 1000 Rbd.; den er saa langt fra at have saa mange Gratistpladser, at den dermed kan besolke 2 à 3 Klasser, at den endog ikke har een eneste, saa lidt som nogen anden offentlig eller privat Understøttelse af hvad Navn nævnes kan. Ej heller har den et talrigt og mægtigt Patronat, der virksomt kan tage sig af den og dens Disciple og Dimittender; dens eneste Patron er min Ubetydelighed, dens eneste Støtte mine bygtige Medhjælpere. Men fordi jeg er ene om min Villie, behøver den jo ikke at være svag, i det mindste er den ikke saa let udfat for at paralyseres af Andre; og fordi mine Bestræbelser ikke blive styrkede ved kraftig Understøttelse udenfra, er det jo derfor ikke sagt, at de ville mangle Fremgang. Jeg har i det mindste Marsag til at være rolig i denne Henseende. — Men hvad der i Grunden ene og alene kunde berettige Prof. S. til at domme saa ufordeclagtigt om min Skoles ene Afdeling, maatte naturligtvis være en paa sikke Data støttet Visdom om, at den ikke svarer til sin Bestemmelse; at den, naar den udgiver sig for at være en Realskole, ikke fortjener dette Navn. Thi hvordan Undervisningens indre Deconomi var ordnet, kunde jo i Grunden være det samme, naar blot Skolen var, hvad den skulde være,

Bestemmelse, turde det Tidspunkt maaskee ikke være meget fjernt, da ogsaa de private Skoler kunne glæde sig ved en Foranstaltning, de uden Tvivl alle med Vængsel imodseer.

blot præstere, hvad den havde paataget sig. Den ene naaer Maalet ad een Vej, den anden ad en anden; hvilken der vælges er for det meste ligegyldigt, naar de blot begge ere tilladelige og føre lige hurtigt og lige godt til Maalet. Om altsaa Realklasserne i min Skole vare annecterede eller sibeordnede eller unterordnede de andre, maatte jo aldeles ikke kunne komme i Betragtning, dersom de ellers opfyldte deres Bestemmelse, navnlig vare i Stand til at danne lige saa flinke Disciple, som Byens andre Realskoler. Men hvoraf veed Prof. S., at det v. Westenske Institut ikke har kunnet dette? Hvoraf veed han, at de Disciple, der ere blevne der Tiden ud, ikke have forladt Skolen lige saa godt forberedede, som andre Realskoleers Disciple? Har han Grunde til at antage det Modsatte, skulde jeg næsten formode, at disse maae være temmelig subjektive, og at han næppe kan have øst sin Kundskab af den reneste Kilde, i det mindste ikke af den rette. Vel muligt, at de (Disciplene) ikke vilde bestaae for enhver Domstol; men om end saa var, kunde dette vel næppe være tilstrækkelig Grund til at anfæ dem for absolut flette. Selv en af Efterlægtens bedste Dimittender, der onskede at optages i det Mariboske Institut (Militærklassen), faldt jo, efter hvad der er mig fortalt, igjennem ved den over ham anstillede Prøve, uden at dog vist Nogen deraf vil tage Anledning til at slutte, at Efterlægten forbereder sine Elever slet; man seer heraf blot, hvor forskjellige Fordringer der kunne gøres. Men skal der med nogensunde Paalidelighed kunne dommes om de forskjellige Skoleers Præstationer og disses indbyrdes Forhold, da maae alle sættes under lige Vilkaar og i det Væsentlige underkastes de samme Fordringer, hvilket kun kan ske enten derved, at en fælleds Dimissionsexamen anordnes for dem alle, eller endnu bedre derved, at der i hver efter fuldendt Curfus holdes en Examen under offentlig Control, hvorved det

De Forandringer, hvorved vi haabede at naae det Maal, vi havde sat os, bestode fornemmelig deels i en

blev enhver Skole muligt at udvilde sig i sin ejendommelige Retning. Men saadan en Examen er netop mit ivrigste Ønske; den vilde bringe ubeføjet Lyktale til at træde frem med mindre Dristighed, end man vel undertiden har seet Exempel paa; den vilde gjøre det betænkligere for umotiveret Dadel at optræde med den Frækhed, hverpaa atskillige Dagblade for en Tid tilbage indeholde Bewiser, — ikke at tale om de virkelig reelle Fordele, den som ferhen berort vilde yde. Skaf os en saadan Examen, Hr. Professor! og naar saa Skolerne ved gjentagne Prover have viist, hvad de kunne præstere, da kunde det maaskee være Tid at klassificere dem, men ikke nu, da en rigtig Dom paa saa mange Maader vaanskeliggjøres ej blet over de Skoler, Prof. S. nedfatter, men ogsaa over dem, han hæver paa disses Beføstning. Offentlighed derimod, den vil gjøre godt her, som saa mange andre Steder; den vil løfte de Slor og sprede den Laagenimbus, der nu stundom ere til Hinder for en fri Betragtning; den vil vise, om hvad der udgives for herligt og fortræf- og saa virkelig er det; den vil lære, om hvad der dæbles og haanes, og saa fortjener det; den vil kort sagt bringe Sandhed og Paalidelighed ind i disse Forhold som i Alt, hvorover den udbreder sine velgjørende Straaler. Alt jeg ikke frygter denne, vil Professoren maaskee fornøde, siden jeg ønsker den; min Skole har til Dato, troer jeg, ikke behovet at stamme sig ved sin Virksomhed; i den ene Retning er den vant til aarlig at aflægge offentlig Regnskab; den ønsker intet heller end at kunne gjøre det ogsaa i den anden Retning; Kun maa Partiet være lige. — Dette var, hvad jeg fandt mig opfordret til at sige i Anledning af Prof. Scheuws Dom over det v. Westenske Institut. Der er flere Gange, snart offentlig snart privatisime, gjort meer eller mindre frænkende, men altid lige umotiverede Angreb mod de Instituter her i Byen, der omfatte baade studerende og Realklasser. Ved hver given Lejlighed at gaar disse imøde fandt

Udvidelse af Underviisningens Omfang ved Optagelse af Discipliner, der ikke før vare docerede i Skolen, deels i Forøgelse af det temmelig indskrænkede Klassetal, deels i en gennem alle Klasser gennemført og nøje sammenhængende Underviisningsplan, og en-

jeg usfordent; derimod ansaae jeg det for Pligt mod min Skoles Hæd, mod mine Disciples Forældre, mod mig selv, een Gang for alle at nedlægge en alvorlig Protest mod slige Bestyrelser. Skulde Nogen synes, at Prof Schouws Ytringer indeholdt mindre Dpfordring hertil end Andres, da er jeg ikke af samme Mening; thi deels er hans Angreb, saavidt mig er bekjendt, det fjerde, deels indeholder det saavel ved sin haanlige Tone som ved den Plads, det anviser de combinerede Skolers Realklasser, saa at lige Dvintessentien af de andre. Og vilde man end give et Par af Professorens Ord en anden Betydning end den, der ligesom ligger i dem, vilde hans Angrebs Haardhed derved dog ingenlunde være formindsket, men snarere forøget. Skulde Nogen imidlertid mene, at det med denne Protest har været min Hensigt at paastaae, at min Skoles Realklasser allerede have hævet sig til det Standpunkt, de efter mit Dnske skulde indtage, da maatte jeg selv meget protestere mod en saadan Formening; jeg troer blot, at de i det Hele taget kunne give den samme Udvikling, som de andre Skoler, og ikke videre. Forunderligt nok er det ellers, at det netop skulde træffe sig saaledes, at den ene af Bestyrerne af disse „annecterede“ Realklasser skulde anses for værdigt til at sættes i Spidsen for den første offentlige Realskole i Danmark.

Om hvad der i den ovenfor nævnte Commissions Beretning er sagt om Forbindelsen af Realklasser med de lærde Skoler, vil jeg kun kortelig bemærke, at ligesom det synes sagt med specielt Hensyn til de kongelige lærde Skoler i Provinserne, saaledes kan det ikke finde Anvendelse paa det v. Westenske Institut.

delig en over hele Skolen sig udbredende, alle dens enkelte Dele omfattende streng Orden og Disciplin.

Blandt de Læregjenstande, vi fandt det overensstemmende med vor Hensigt at optage i vor Underviisningscyclus, maatte vor første Tanke falde paa Naturvidenskaberne*), der hidtil havde været ganske udelukkede af de studerende Klassers Schema, og kun havde optaget en ringe Plads i Realklassernes, hvor Naturhistorie kun havde haft 2 Timer ugentlig i øverste Klasse. Vi besluttede da at indføre Naturhistorie i alle Realklasser, med 2 Timer ugentlig i hver; i de studerende Klasser skulde det egentlige naturhistoriske Cursus være afsluttet inden næstøverste Klasse (der er i de senere Aar blevet læst i 4 Klasser), hvor det dels skulde fortsættes af fysisk Geographi (efter Schouws Europa) og mathematisk Geographi (efter Silberberg), dels af Fysik og Chemi, der ogsaa bleve indførte i de to øverste Realklasser**). (Den mathematiske Underviis-

*) Angaaende den nøjere Motivering af denne saavel som andre Forandringer henviser jeg til det lille (af R. C. Nielsen conciperede) Skrift, vi i 1833 udgave som Indbydelsesskrift til Examen, betitlet: „Et Par Ord om Underviisningen i det v. Høieste Institut,“ hvoraf endnu Exemplarer kunne faaes hos mig.

***) At vore oeconomicke Stræjter ikke tillode os at anskaffe et fuldstændigt naturhistorisk og fysikalsk Apparat, vil man finde rimeligt, især naar man betænker vore andre store Udgifter (et Glygel til Brug ved Sangunderviisningen havde kostet 320 Rbd.; Udgifterne til Gymnastikapparaterne vare heller ikke ubetydelige). Imidlertid gjorde vi, hvad der stod i vor Magt. I første Henseende anskaffede vi en Deel kostbare naturhistoriske Værker, en lille Conchyliesamling og adskilligt andet; i sidste Henseende afhjælp en velvillig Understøttelse af det Nejerfenske Fond de meest trængende Fornødenheder; en anden Gave havde vi for lang Tid

ning blev ligeledes udvidet i begge Afdelinger). Foruden denne Hovedforandring foretoges ogsaa andre. Af de nyere Sprog optog vi saaledes Engelsk ogsaa i de studerende Klasser paa den Maade, at af de 4 sidste Aar fik de 2 første hver 2 Timer ugentlig dertil, de to sidste hver 1. Tydsk og Fransk bleve i de 2 øverste studerende Klasser udvidede ved Stiløvelser i begge Sprogene; ligeledes blev det gjort Lærerne til Pligt i disse Klasser altid at tale Sproget med Disciplene. Underviisning i Tegning havde hidtil kun været givet de Disciple, der selv ønskede det; vi optog den blandt de faste Læregjenstande fra Forberedelsesklassen af gennem alle Realklasserne og den næberste studerende Klasse, og renoncerede paa den særskilte Betaling, der tilforn var erlagt derfor. Ligeledes blev Underviisning i Sang og Gymnastik indført gennem hele Skolen, hver med 2 Timer for hver Klasse ugentlig; den første i Begyndelsen som frivillig, med Betaling, senere som Pligt for Alle uden Betaling; den sidste fra Begyndelsen af som en nødvendig Betingelse for alle Disciple, der ikke ved legemlig Svaghed afholdtes fra Deltagelse.

Men ligesom vi ved bestemte Kundskabers Meddelelse søgte at lægge en fast Grundvold til Dannelsen hos vore Disciple, saaledes søgte vi ogsaa ved andre Midler, der stode i vor Magt, at virke paa deres aandelige Udvikling. En herhen hørende Passus af vor Indberetning for 1834*) turde det her været Stedet at meddele; den lyder saaledes:

siden faaet Løfte om af Selskabet for Naturlærens Udbredelse, men ikke endnu erholdt.

*) Ifølge den mellem os fastsatte Forretningsorden bleve alle Indberetninger conciperede af N. C. Nielsen.

„En Indretning som vi tidligere have yttret det Ønske at faae oprettet ved Disciplenes Deeltagelse, have vi nu haft den Glæde at see sat i Virksomhed. Et Skolebibliothek er nemlig bragt tilveje, og da det bruges meget, tvivle vi ikke om, at jo Sands for Læsning, for Literatur, for gavnlig og behagelige Kundskabers Erhvervelse og for aandelig Dannelselse i det Hele herved vil finde kraftig Opmuntring og rigelig Næring. — En Foranstaltning, som vel i sig selv er ubetydelig, men som dog maaskee passende udvidet og fuldkomnere indrettet kan blive til megen Nytte, have vi ogsaa truffet i det sidst forløbne Skoleaar. I hvor stor Udstrækning man end vil give sin Skoleplan, vil der dog blive mangfoldige for den mennefskelige Videns interessante Gjenstande, som man med Hensyn til Videns Korthed og det Meget, der skal læres, ikke kan drage med ind under Skoleunderviisningen. At erhverve sig Kundskab herom maa jo vistnok overlades til privat Flid og privat Interesse, og Skolebibliotheket vil hos os give de Læselystne Lejlighed til at indsamle saadanne Kundskaber; men en Impuls, der kan give den Uuge Mod til at tage fat paa det Ubekjendte, og en Vejledning, der kan føre ham til en frugtbar Læsning, bør om muligt udgaae fra Skolen. Et Forsøg hertil er gjort hos os, idet 2 Timer om Efterskole og Eftermiddag ere blevne anvendte til at læse om, og ved Forevisen af virkelige Natur- og Kunst-Gjenstande at forklare Udskilligt, som maa gjøre Fordring paa ethvert dannet Menneskes Interesse. Tilstedeværelsen ved disse Timer var ikke befalet; den store Forsamling, som desuagtet indfandt sig, synes altsaa at vidne om, at Eleverne fandt sig tilfredsstillede.

Den Tid, der fordrødes til at bearbejde Underviisningsens ved de nævnte Forandringer ikke lidet forøgede

Materiale, haabede vi at vinde ved en hensigtsmæssig Fordeling af Stoffet og en forandret Methode saavel i Almindelighed, som navnlig ved Underviisningen i de gamle Sprog, især i de lavere Klasser *), for at der i de højere Klasser kunde bespares en Deel af den Tid, der hidtil var anvendt derpaa. Vil man nu spørge, om vi ved Erfaring have fundet de Forventninger stadfæstede, vi i denne Henseende nærede, da troer jeg med Grund at kunne besvare det bekræftende, og til Bestyrkelse af min Mening vilde jeg anføre den Omstændighed, at de første herfra dimitterede Disciple, der kunde siges at være dannede efter den nye Methode, ved Examen Artium (1836) bestode sig saa godt, at det v. Westenske Institut i det Mar endog havde Fortrinnet for alle de andre Skoler**). Stoffets Forv-

*) Et Bidrag hertil troede jeg at levere ved min „Latinske Læsebog for de første Begyndere (Decbr. 1833)“ til hvis Udgivelse jeg nærmest blev foranlediget af Prof. Nielsen i Borgerbydsskolen. Jeg var ikke saa heldig at tilfredsstille Prof. Niensens Fordringer i de første Partier af denne Bog; men da jeg hverken den Gang kunde eller senere har kunnet tilegne mig de Anskuelser, ifølge hvilke Professorens onskede en Samarbejdelse af disse Partier, kunde jeg heller ikke beqvemme mig til selv at foretage de Forandringer, han attraaede. Professorens led dem derfor, hvad jeg naturligviis ikke kunde have noget imod, udfore af en Anden, hvorved første Ark af den egentlige Læsebog (Pag. 17—32) blev ontrykt: og Bogen bruges nu med disse Forandringer i Borgerbydsskolen.

***) Der har baade før og efter dette Mar i de offentlige Blade været opstillet en vistnok i mange Henseender saare mislig Rangforordning for de forskjellige Skolers Præstationer, hvori snart een snart en anden Skole har figureret i Spidsen; men, besynderligt nok, i 1836, da det v. Westenske Institut skulde have staaet øverst paa Listen, udeblev den. Da det

gelse havde altsaa ikke været til Hindrer for Opfatningens Grundighed.

Som en aldeles nødvendig Basis for Udførelsen af vore Planer anstaae vi et velordnet Klasse-system, der jævnt fremfærdende uden bratte Overgange kunde føre Disciplen gennem passende Spatier til Maalet. Det, vi foresaandt, tilfredsstillede os ikke; thi det havde den store Ubequemlighed at have toaarige Cursus, hvorved der altsaa i hver Klasse, i det mindste i en Deel Discipliner, maatte blive to Partier, hvoraf atter fulgte, til stor Skade for Undervisningen, at Tiden ikke udelukkende kunde offres til hele Klassen paa een Gang, men maatte deles mellem de to eller maaskee flere Partier. I Stedet for de bestaaende Toaars- at faae Getaarsklasser var derfor et Ønske, hvis Opfyldelse vi med Bængsel saae imøde; men der var tillige Intet, for hvis Iværksættelse vi mindre directe kunde arbejde; thi Forøgelse af Klassetallet maatte være afhængig af Discipeltallets Forøgelse, og dette igjen af den Tillid, man skjenkede vore Bestræbelser. I det første Aar gik det ikke an at gjøre nogen Forandring; vi havde modtaget efter v. Westen 90 Disciple*) i 7 Klasser, og vi maatte ansee det for meget, om vi kunde vedligeholde disse; thi om vi end vare beredte til enhver mulig Opoffrelse, kunde vi dog ikke arbejde aldeles uden Hensyn til oeconomiske Forhold. Imidlertid varede det ikke længe, inden vi saae os i Stand

imidlertid er en Omstændighed, der mulig kunde interessere Skolens Belyndere, har jeg troet at burde meddele den her, hvor den vel ogsaa rettest har sin Plads. Det bemærkes derhos, at ingen af dette Aars Dimittender var over 17 Aar.

*) Af de Pag. 6 nævnte 108 Disciple (Septbr. 1832) bleve 15 samme Aar dimitterede, 3 andre forløb Skolen.

til at foretage en Udvidelse, der efterhaanden blev fulgt af andre, saaledes som nedenstaaende Tabel vil vise, der angiver, hvor mange Disciple Skolen talte ved hvert Skoleaars Begyndelse*), og hvorledes disse vare fordeelte:

I 1832 havde Sk. 90 Discipl. ford. i 4 stud. Kl. 2 Realkl. 1 Fbkl.

- 1833	— —	117	— —	5	— —	2	— 1 —
- 1834	— —	137	— —	5	— —	2	— 1 —
- 1835	— —	140	— —	6	— —	3	— 1 —
- 1836	— —	150	— —	6	— —	4	— 1 —
- 1837	— —	151	— —	6	— —	4	— 1 —
- 1838	— —	153	— —	6	— —	4	— 1 —

Ved denne Forøgelse af Klassernes Antal havde vi allerede fra 1836 af høstet den Fordeel ved de studerende Klasser, at have fire Getaarsklasser, de nederste, medens kun de to øverste, der bedst kunde være det, endnu vare Soaarsklasser; ligeledes var Realklassernes Antal steget til det Dobbelte. Det er en Selvfølge, at Underviisningen kunde drives i disse Klasser med langt mere Styrke, end tilforn, da Kræfterne nu ikke vare deelte; thi selv i hver af de to øverste Klasser var der kun eet Parti, undtagen i meget faa Tilfælde, i hvilke da hvert Parti havde sine Timer.

Fra Forberedelsesklassen vare Disciplene i de første Aar gaaede over deels til de studerende Klasser, deels til Realklasserne. I 1835 indtraadte heri en væsentlig Forandring. De fra Forberedelsesklassen opshyttede Disciple deelte sig ikke som tilforn i to Veje, men forbleve samlede i en nyoprettet Klasse, der saaledes blev en combineret

*) Skoleaaret begynder med August Maaned: kun det første Aar, 1832, begyndte med Decbr.

6te studerende og 3die Realklasse*). Disse havde iøvrigt fuldkommen fælleds Underviisning, undtagen i 6 Timer om Ugen, i hvilke de, der skulde gennemgaae de studerende Klasser, læste Latin, de Dyrige havde særskilte Timer enten i Tydsk eller Dansk, i hvilke de ved streng Analyse skulde tilegne sig den grammatikalske Opfatning af Sprogene, der bibragdes de Studerende i de latinske Timer. Ved denne Combination epnaaede vi en Fordeel, vi ellers maatte have renonceret paa: vi fik begge Afdelingers Klassetal foreøget; medens det vilde have vore lige saa umuligt for os som i Virkeligheden unødvendigt og daarligt at oprette 2 hver for sig bestaaende Klasser. Det særdeles gunstige Resultat, dette Forsøg førte til — thi begge Afdelinger havde her faaet en saa dygtig Forberedelse, som man efter deres Alder og Standpunkt kunde fordre, — bevægede os til i de følgende Aar at udstrække denne Forbindelse saaledes, at den efterhaanden blev indført i 3 Klasser**). At Realklasserne derved maatte vinde betydeligt, er indlysende, og havde vi før, under disses ugunstigere Organisation, været i Stand til at danne dygtige Disciple***), da glædede vi

*) Effjendt disse Klasser i Skolen bære Navn af Handelsklasser, har jeg dog allevegne med Glid undgaaet denne Benævnelse, fordi de i Virkeligheden hverken ere eller specialiter skulle vore Handelsklasser, men ligesom f. Ex. Efterlægten give en almindelig realistisk Dannelse. Mange hænge sig desuden altfor gjerne ved et Navn.

***) Endog saadanne, som „ere gaaede lige fra Skolen ind i kongelige Contorer.“ Om „med Forbigaaelse af juridiske Candidater,“ vides ikke med Visshed.

***) I den combinerede 6te studerende og 3die Handelsklasse (den med 6te studerende Klasse combinerede hed nu 4de Handelsklasse) bleve 11 Timer anvendte af den studerende Afdeling til

os nu til at være i Besiddelse af kraftigere Midler her- til. — Om vi ved disse og andre Foranstaltninger have vüist „Mangel paa Omhu“ for Realklasserne, kunne vi uden Tvivl trostligt overlade til enhver Retssindig at be- domme.

Blandt de disciplinairiske Foranstaltninger, hvorved vi segte at understøtte vore Hensigter, nævner jeg først og fremmest de maanedlige Lærermøder, hvorved vi bleve satte i en sikker og stadig Rapport til Skolens Lærere og Di- sciple, og den dermed i Forbindelse staaende maanedlige Censur, ved hvilken Resultatet af Lærermødet for hver en- kelt Discipels Vedkommende blev meddeelt i de timehavende Læreres og samtlige Disciples Nærværelse. Vi troe at kunne tilskrive denne Forholdsregel ikke ringe Indflydelse paa den Sone, der i Skolen har været den herskende, og som kun meget sjældent i kort Tid har været truet af en- kelte Individuer. Men da saavel denne, som adskillige an- dre Bestemmelser, hvorved vi tilsigtede Sædeligheds og Glibds, Tugts og Ordens Fremme, ere omtalte i det oven- for citerede lille Skrift: „Et Par Ord om Underviisningen i det v. Vestenske Institut,“ troer jeg at kunne indskrænke mig til at henvise dertil.

Latin, af den ustuderende Afdeling de samme Timer til Engelsk (3), Tegning (2), udvidet Underviisning: i Fransk (2), Tydsk (2), Dansk (2). I den combinerende Afdeling blev 14 Timer i den stud. Afdeling anvendte til La- tin og Græsk; i den ustud. Afdeling de 11 Timer af disse paa samme Maade som ovenfor angivet, af de øvrige 3 de 2 til Regning 1 til Skrivning. Lærerne have enstemmig erklæret, at Forbindelsen ikke blot ikke har været til Hinder for Klassernes Udvikling, men maaske endog fremmet den.

Vil man spørge om Resultatet af vore Bestræbelser, da have vi ingen anden synlig Maalestof at opvise derfor, end Udfaldet af Examen Artium, hvilken jeg ovenfor har erklæret for temmelig mislig, saa fremt man udelukkende derefter vil bedømme en Skoles Værd; det var i det mindste ikke utænkeligt, at selv den bedste Skole kunde troe sig forpligtet til at affænde en Deel mindre gode Candidater. Det kan ikke være min Hensigt her nøjere at begrunde denne Mening, hvilket desuden turde være overflodigt, ej heller at vise, hvor let det er for en Skole, at undgaae et ugunstigt Examensresultat, og det saa meget mindre, som jeg ikke finder det fornødent at indlede nedenstaaende Angivelse ved noget Slags Undskyldning eller Forsvar. Saa meget troer jeg blot at maatte bemærke, at ligesom det i K. G. Nielsens og min Bestyrelsestid har, for at forebygge al Vilkaarlighed, været Regel ikke at dimittere nogen Discipel, som ikke til Prove-Examen havde faaet et reent Haud, (eller 100 Points; see ndf.), saaledes have vi heller ikke troet os berettigede til at tilbageholde nogen, som havde faaet denne Charakter og selv onskede, og havde Grund til at onske Dimission; ligesaa lidt have vi nogenstunde bortviist nogen Discipel, fordi vi mistvivlede om, at han vilde faae bedste Charakter; hvorimod vi have optaget mange, for hvis Dimission til en forønsket Tid der andetssteds tildeels have været Hindringer, — af det hele dimitterede Antal er saaledes henimod Trediedelen indkommen i øverste Klasse eller meget kort iforvejen. Nedenfor følger Fortegnelsen over de af Nielsen og mig i Fællesskab dimitterede. Naar det der befindes, at i eet Aar fire Dimittender af syv have faaet Haud, hvor det tillige vides, at af disse fire var ingen under 20 Aar, to endog 21, og at de altsaa maatte dimitteres,

medens den af de tre øvrige, der i samme Aar blev indfaldt, ikke var 17 Aar. — For at Skolens Vurdering af dens Dimittenders Præstationer kunde sammenlignes med Universitetets, har jeg sammenstillet Summen af begge's Charakterer i Talstørrelser, hvorved Laud. præ cet. er sat = 300, Laud = 200, Haud = 100, Non cont. = ÷ 100. Ved Prove-Examen ere to af Lærerne Censores i hver Disciplin; disse bestemme i Forening med Examinator Charakteren.

Fortegnelse over de fra 1833 til 1839 incl. Dimitterede.

Dimissionsaar.	De Dimitteredes Navne.	Points		Artiums- charakter.
		i Skolen.	v. Ex. Art.	
1833.	1 Boesen, P. J.	125	175	h. ill.
	2 Blahn, S. G.	183	217	laud.
	3 Kjellerup, G. B.	156	192	laud.
	4 Eistow, A. E. G.	222	225	laud.
	5 Meyer, J. D. A.	181	208	laud.
	6 Nielsen, F. G.	133	167	laud.
	7 Rohde, J. P. G.	142	208	laud.
1834.	8 Wenz, C. G.	142	158	h. ill.
	9 Brambølft, S. J.	133	175	laud.
1835.	10 Alder, J.	94	125	h. ill.
	11 Israel, J. G.	33	133	h. ill.
	12 Jacobsen, E.	175	192	laud.
	13 Jørgensen, C. J. G.	78	133	h. ill.
	14 Eistoe, G.	208	200	laud.
	15 Meyer, J. G. J.	197	267	publ. enc. ornat.
	16 Sünckenberg, M. J.	108	108	h. ill.
1836.	17 Brodersen, B. D.	222	242	laud.
	18 Goldschmidt, M. A.	239	258	laud.
	19 Kern, C. G. G.	211	233	laud.
	20 Milo, A. F.	172	217	laud.
1837.	21 Behrend, P. G.	200	208	laud.
	22 Heise, C. G.	147	183	laud.
	23 Peterfen, C. A.	150	192	laud.

Dimis- sionsaar.	De Dimitteredes Navne.	Points		Artiums- charakter.
		i Sko- len.	v. Ex. Art.	
1838.	24 Povelsen, E. G.	100	150	h. ill.
	25 Trier, M.	228	192	laud.
	26 Baht, J. G.	178	183	laud.
	27 Christensen, C. G.	92	108	h. ill.
	28 Kiesslerup, C. G.	189	200	laud.
	29 Lendrop, M. P. G.	117	200	laud.
	30 Mangius, N. G. L.	147	183	laud.
1839.	31 Menge, J. G. L.	228	183	laud.
	32 Walter, F. W. L.	104	142	h. ill.
	33 Behrend, F. B.	205	167	laud.
	34 Rohde, L.	131	192	laud.
	35 Petersen, F. G. G.	113	117	h. ill.
	36 Schouberg, G. B. G.	128	167	laud.

Skulde man nu end ved at sammenligne denne Liste med den foregaaende finde, at hiin frembyder et noget gunstigere Resultat, frygter jeg dog ikke for, at Nogen derfor skal sige, at Skolen i de sidste 8 Aar er gaaet tilbage. Man vil af Listen see, at af det hele Antal have kun 4 erholdt en noget ringere Salværdis ved Examen Artium end i Skolen; besynderligt nok, at netop disse 4 vare ved de respective Skoleprover befundne at vare de bedste, ligesom de ogsaa stadig havde været Duxer i deres Klasser. Formodentlig have de ikke forstaaet at bringe deres Værdier til Torvs. Egeledes viser det sig, at der enkelte Gange ved Examen Artium er givne en anden Hovedcharakter, end den hosfojede Salværdis synes at fordre, (f. Ex. No. 1, der skulde antages at maatte faae laud. i Stedet for h. ill.). Grunden hertil kan mulig ligge i de Principer, der ligge til Grund for Charakterernes Sammenlægning ved Examen Artium, ifølge hvilke blandt andre den Bestemmelse er gjældende, at „Charaktererne for Dansk, Latin og Græsk

gjælde dobbelt med Hensyn til Hovedkarakterens Redfættelse, men ikke til dens Forhøjelse." Hvorfor dette er saa, er et Spørgsmaal, hvis Besvarelse er en Deedip værdig. For almindelig Menneskeforstand synes denne Bestemmelse at stride mod al Ret og Willighed *).

Efter den Opgave, jeg har sat mig, maatte jeg til de forestaaende Bemærkninger endnu føje en Beretning om, hvorledes hver enkelt Disciplin gennemføres i Skolen. Men en Udvikling af denne Gjenstand, der nogenlunde skulde svare til sin Hensigt, vilde gjøre større Fordring paa mine Læses Opmærksomhed og Taalmodighed, end jeg nu, efter allerede saalænge at have taget disse i Beslag, turde gjøre Regning paa. Jeg vil derfor her indskrænke mig til et Par Meddelelser, der henhøre til Skolens udvortes Historie.

Skolens Locale havde næsten fra dens Stiftelse af været paa St. Kjøbmagergade No. 66, lige overfor Silkegade.

*) Der er talt om at henlægge Examen Artium til Skolerne. Ligesom denne højt onstelige Foranstaltning vilde spare Skolerne for den Fristelse — dersom nogen giver efter for den — at dressere deres Disciple til Examen, saaledes afgiver ovenstaaende Liste i det mindste eet Bidrag til at vise, at Skolernes Fordringer for Djeblicket ikke ere ringere end Universitetets; og at de under hensigtsmæssig Control heller ikke i Fremtiden vilde blive det, synes rimeligt. Blev der derhos tagen den Bestemmelse, at Jugen uden særegen Tilladelse maatte dimitteres med ringere end 100 Points (o: et reent Haud), vilde Universitetet blive fri for en stor Deel maadelige Subjekter, der nu som Studenter ere sig selv og Andre til Byrde.

Et Fortrin havde denne Lejlighed, det nemlig, at den laa midt i Byen; men det var ogsaa det eneste; for Resten var den i høj Grad uhyggelig: Værelserne vare smaa og mørke, tildeels lave og uregelmæssige; Trapperne slette, ja næsten farlige, Gaardspladsen ubrugelig til Sunleplads, og det lille Stykke Have, vi i den sidste Tid fik til, for indskrænket for Disciplenes Antal; ikke at tale om, at man i et saadant snevert Rum befinder sig baade legemligt og aandeligt ilde. Det var derfor meget fristende for os, da der i Slutningen af 1833 blev gjort os det Tilbud at overtage en anden Lejlighed, der tildeels kunde indrettes efter vort eget Ønske. Men — det var en forøget Udgift af 350 Rbd. aarlig, og vort Budget var allerede meget betyngt *), Civillisten (s. v. v.) overordentlig knap. Ikke bestomindre — de Savn vi følte, vare altfor store, de Fordele, vi kunde vinde, altfor lokkende — vi vovede det altsaa. I Foraaret 1834 flyttede vi ind i et Locale (det, Skolen endnu har), der dengang var bedre, end noget andet Privat-instituts. „Det ligger bag ved Forbygninger, fjernet fra al Larm og Forstyrrelse, der ere Haver paa begge Sider og en passende Legeplads **); Klasserne ere høje, lyse og temmelig rummelige og have alle Udgang til Corrido-

*) Vore maanedlige Udgifter vare stegne til over det Dobbelte, af hvad de havde været i vor Formands Tid.

***) Desværre er der foregaaet den Forandring med denne, siden der blev bygget ud til Volden og den tilstøbende Jordbund forhøjet, at den ved stærkt Regnvejr fyldest med Vand. (I de værste Tilfælde maa derfor Gymnastiksalen benyttes til Recreation). De Ulemper, som følge heraf, maa jeg her een Gang for alle bede Disciplenes ærede Forældre om Tilgivelse for. Det har ikke staaet i min Magt at afhjælpe dem, da Localets Ejer, der dog selv har tre Sønner i Skolen, ikke er at formaae til at

ren; der habes et særskilt Værelse til Musik og en stor Gymnastiksal; desuden er der Beboelseslejlighed for Bestyrerne. Jordbunden er højtliggende og tør, Luften frisk og sund, og det Hele ikke uden et vist Præg af Anstand og Zirlighed, hvis Savn man i det forrige Locale ofte havde haft Anledning til at beklage." *) — Men, som det gjerne gaaer, den ene Udvidelse medfører gjerne den anden, den ene Udgift den anden; og saaledes satte denne Omflytning os i den Nødvendighed at maatte anskaffe et aldeles nyt Inventarium i Stedet for det gamle, vi kort isorvejen dyrt havde betalt.

Med Underviisningstiden foretoges for 2 Mar siden efter Dr. Krarups og Prof. Mariboë's Exempel den Forandring, at alle Timer, undtagen de til Gymnastik, bleve henlagte til om Formiddagen. Denne Forandring, der dengang blev motiveret i en Skrivelse til Disciplenes Forældre, have vi efter den Erfaring, vi have gjort, Grund til at ansee for hensigtsmæssig.

Den 22de Juli 1839 blev K. G. Nielsen kaldet til Rector for Realskolen i Aarhus. Skolen mistede i ham en Mand af stor Dygtighed, sjældent Læretalent, utrættelig Virksomhed og udeelt Interesse for sit Kald, og medens den i taknemmelig Grindring bevarer, hvad han i en lang Række af Mar deels som Lærer deels som Bestyrer har virket til dens Gavn, sender den sine varmeste Ønsker om Held og Velsignelse til ham i den nye hæderlige Stilling, hvori Forefattes Anerkjendelse og Regjeringens Tillid har sat ham.

gjøre den nødvendige Forandring, og jeg selv ikke har været i Stand dertil.

*) Indberetningen for 1834.

Uagtet Hr. Nielsen først forlod Skolen ved October Maanedes Begyndelse, overlod han dog velvillig til mig at ordne det indværende Skoleaars Anliggender. At der ved Hr. Niensens Vortgang ikke kunde være Grund til gjenne-gribende Forandringer i Underviisningens Anlæg, vil være indlysende af hvad der er sagt i det Foregaaende. Det, jeg i denne Henseende ifølge mine ejendommelige Anskuelser troede at maatte ferandre, indskrænkede sig derfor til Enkeltheder, der ikke gjøre nogen særskilt Dmtale behov.

I en anden Henseende derimod lykkedes det mig at give Skolen en ikke ringe Tilvært i Styrke, idet jeg saae mig i Stand til at oprette to nye Klasser, en studerende og en Realklasse. Ved Skoleaarets Begyndelse (Aug. 1839) beløb nemlig Disciplenes Antal sig, foruden Dimittenderne, til 161 (jvf. Pag. 44). Af disse havde 26 trængt sig sammen til næstøverste studerende Klasse. Men da denne Klasse's Cursus hidtil havde været toaarigt, besluttede jeg, overbevist om eetaarige Klasse's Fortrin, ikke at sbye de med en Deling forbundne Opoffrelser. Sine 26 Disciple bleve derfor deelte i 2 af hinanden aldeles uafhængige Klasser, saaledes at de Ældre og de Yngre forbleve hver for sig. — Fra næstøverste (2den) Realklasse skulde nogle Disciple have været opflyttede i øverste Klasse; men da Lærerne vare enige i, at det vilde være bedst for begge disse Klasser, om de ikke bleve forenede, lod jeg dem begge bestaae hver for sig uden nogen Tilvært fra Klasserne nedenfor, saaledes at hele 2den Realklasse kom til at udgjøre en særskilt Klasse, der under Navn af 1ste B dannede en Overgang fra anden til første *).

*) Første Handelsklasse bestod dengang af kun 8 Disciple, et i og for sig altfor ringe Antal til at bære en Klasse's Omkostninger.

Skolen bestaaer saaledes nu af 7 studerende Klasser, 5 Realklasser og 1 Forberedelsesklasse. Af disse havde 1ste studerende, 1ste Realklasse og Forberedelsesklassen toaarige Cursus, alle de øvrige eetaarige. Dog er det ikke nødvendigt for enhver Discipel at forblive to Aar i Forberedelsesklassen; det beroer paa de medbragte Kundskaber. Til at optages i denne Klasse fordres kun at kunne læse i en Bog, skrive Bogstaver og Tal. 6 à 7 Aar ere den sædvanlige Alder, hvori Disciplene optages i denne Klasse, dog ere ogsaa nogle indkomne baade tidligere og senere. En Discipel, der kommer ind i Forberedelsesklassen, vil altsaa, naar han er flink, kunne gennemgaae den studerende Afdeling i 9 à 10 Aar, den ustuderende i 7 à 8 Aar paa følgende Maade:

I. (Forbrkl.)	gjennemg.	i 2 Aar,	den sædvanl.	Ald. 6-9 Aar.
II.	—	—	1 — — —	— 8-10 —
III.	—	—	1 — — —	— 9-11 —
IV.	—	—	1 — — —	— 10-12 —
V.	—	—	1 — — —	— 11-13 —
VI.	—	—	1 — — —	— 12-14 —
VII.	—	—	1 — — —	— 13-15 —
VIII. (øverste stud. Kl.)			2 — — —	— 14-17 —

I—V ere studerende og ustuderende Klasser parallelte; øverste Realklasse, for Tiden med et toaarigt Cursus,

Det blev ved den offentlige Censur sagt, at Betingelsen, hvorunder de fik Lov til at forblive særskilte, var, at alle Disciplene forpligtede sig til at forblive i Skolen hele Aaret ud. Ingen gjorde herimod nogen Indvending. Ikke bestomindre forlode efterhaanden 6 Disciple Skolen, saa at der ved April Maanedes Begyndelse kun vare to tilbage. — Mærkeligt nok er det ellers, at af de Disciple, der i Aarets Lob have forladt Skolen, ere ikke mindre end 7 komne til Søes.

er parallel med VI og VII, og vil altsaa kunne gennemgaaes af en flink Discipel til det 15de Aar.

Efter Gleres Duffe blev der i Begyndelsen af Aaret paa Skolen oprettet en Læsestue, hvor de Disciple, der hjemme savnede den fornødne Opsigt og No, under en Lærers Tilsyn og Vejledning kunde overlæse deres Lectier til den næste Dag. Læsetiden var fra Kl. 4 til 7 Efterm. Denne Eftermiddagskole er stadig bleven benyttet af 15 til 20 Disciple. Betalingen var for 1 Discipel 1 Rbd., for 2 Disciple 1 Rbd. 3 Mk. maanedlig.

Jeg kan ikke slutte disse Linier uden at aflægge min varmeste Tak til mine dygtige Medhjælpere, hvis Kundskaber, usfortrødne Iver og Lærerdygtighed Skolen fornemmelig skylder, hvad den i de forløbne Aar har virket. Maatte det forundes mig endnu i nogen Tid at arbejde i Forening med disse Mænd, da turde jeg maaskee haabe at bringe Skolen nærmere til det Maal, der bestandig har foresvævet mig, og som jeg med redelig Villie har stræbt efter, men som jeg vel føler hvor langt jeg endnu er fra at have naaet, — maaskee ikke mindst, fordi denne Skole har haft Hindringer at bekæmpe og Vanskeligheder at besejre, som næppe nogen anden Skole har haft. Uden Ord at fremstille dens Historie i glimrende Talsforreلسers blændende Lys, har jeg derfor ikke været i Stand til; non omnia possumus omnes; skulde ikke destomindre de Fædre og Modre, der have betroet deres Sønner til Skolens Omhu, finde, at denne ikke har sveget deres Tillid, da har jeg den Løn for mit Arbejde, som jeg ønsker.

Navnene paa Skolens Lærere ville findes paa Schemat, der tillige viser, hvori enhver giver Undervisning. Jeg tilføjer derfor blot, at af de nævnte Herrer er Hr. Marckmann Katechet, Hr. Tregder Cand. philol. & Mag. Art., Dhr. Allen, Anger, Berg sen., Boesen, Bohr, Halse, Jacobsen, Listow, Møller, Rosing, Schou, Sorterup, Wahl Candidati Theol.; Hr. Rung Cand. juris, Hr. Berg jun. Stud. Philol., Dhr. Brodersen, Neve Stud. Theol., Hr. Bülow Stud. juris, Dhr. Vaudis, Dons, Drejer, Fries, Funch, Frimischer Cand. Philos. Desuden har Skolen tvende Skrivelærere: Hr. Fuldmægtig v. Westen og Hr. Cand. Theol. Jørgensen; en Syngelærer, Hr. Organist Berggreen, en Tegnelærer, Hr. Architect Vinstrup, to Gymnastiklærere, Dhr. Brødre Holmsted.

NB. Hr. Larsen er interimistisk Lærer i Stedet for Hr. Fries, der siden Begyndelsen af Maj ved Sygdom har været hindret i at undervise.
